

ධම්මනියාමකාවය - 19

පූජ්‍ය ඉලුකේගම අතථුස්සි සවාමීන් වහන්සේ.

ධම්මනියාමකාවය - 19

පටිච්චසමුප්පාදය සුත්තනකභාෂණීය සහ අභිධම්මභාෂණීය
ලෙස විවරණය කෙරෙන ධර්ම සාකච්ඡා මාලාව.

2021.06.12වැනි දින පවත්වන ලද දේශනය
හව පච්චයා ජාති, ජරා, මරණ පිළිබඳ වර්ණනාව

සංවිධානය : සවනට සිසිලස ජාත්‍යන්තර ධර්ම දේශනා ගුවන්
විදුලිය සහ සජීවී ධර්ම සාකච්ඡා මණ්ඩපය.

ධර්ම දේශනාවට Youtube ඔස්සේ සවන්දීම සඳහා
https://www.youtube.com/watch?v=NTBJz2r_D38

පූජ්‍ය ඉලුකේගම අතථදස්සි සවාමීන් වහන්සේ.

ධම් ආනය පිණිසයි.

පිටපත් කිරීම සහ සංස්කරණය:

එච්.ඒ.අමරතුංග
(දුරකථනය 041 2240228)

තාක්ෂණික ආයතනවය:

චම්ලා අමරතුංග

මෙම පොත නැවත මුද්‍රණය කර පිරිසිදු
ධර්මදානයක් වශයෙන් නොමිලයේ
බෙදාහැරීමට කැමැති සැදැහැවතෙක් වේ නම්
දුරකථනයෙන් සංස්කාරක අමතා ඒ සඳහා
දේශකයන් වහන්සේගේ අවසරය ලබා ගන්නා
මෙන් කාරුණිකව ඉල්ලා සිටිමු.

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස
සවනට සිසිලස ජාත්‍යන්තර ධර්ම දේශනා ගුවන් විදුලිය සහ සජීවී ධර්ම
සාකච්ඡා මණ්ඩපයේ අනුග්‍රාහකත්වයෙන්
zoom තාක්ෂණය ඔස්සේ
අකුරුස්ස, ගල්ලල,
ඉදිගස්හේන ආරණ්‍ය සේනාසනාධිපති,
පූජ්‍ය ඉලුකේගම අත්ථදස්සි ස්වාමීන් වහන්සේ,
පටිච්චසමුප්පාදය, සුත්තනිකාභාෂණීය සහ අභිධම්මභාෂණීය ලෙස
විවරණය කෙරෙන ධර්ම සාකච්ඡා මාලාවේ
2021.06.12 වැනි දින පවත්වන ලද
දහනවවැනි ධර්ම දේශනාව යි.

භව පච්චයා ජාති, ජරා, මරණ පිළිබඳ වර්ණනාව
යන්න අරමුණු කරන ලද
මෙම ධර්ම දේශනාව
ඉමහත් ශ්‍රද්ධාවෙන් සහ ඔබ සැම කෙරෙහි උපන්
කරුණාවෙන් යුතුව
හැකිතාක් දුරට උන්වහන්සේගේ දේශනා විලාසයෙන් ම
ලිඛිත මාධ්‍යයෙන් සකස් කොට ඔබ අතට පිදීමකි .
සාකච්ඡාවක් ලිඛිතව සකස් කිරීමේදී, දේශනා විලාශය,
වචන උච්චාරණ විලාශය, ශ්‍රවණ තත්ත්වය, කාර්මික තත්ත්වය,
ආදී විවිධ ගැටලු හමුවන තැන් නීතිපතා විද්‍යමානවේ.
කෙසේ වුව ද වර්තමානයෙහි බොහෝ දෙනා නිබඳ විමසන
ආයතන නිරෝධය පිළිබඳව වූ ක්‍රම වේදය
බුද්ධ දේශනාව අග්‍රාතවත් හුදී ජනයාට පැහැදිලි කර දීමේ
අරමුණෙන් අප ස්වාමිපාදයන් වහන්සේ අප කෙරෙහි
අනුකම්පාවෙන් කරන ලද මෙම දේශනය හොඳින් හදාරා
පරිශීලණය කොට සමාධිමත්වීමේ උත්සාහය ගන්නා මෙන් ඔබ
සැමගෙන් ඉතා ඕනෑකමින් ඉල්ලා සිටිමු.

ඉතින් එතකොට ඒකෙන් අපට පෙනෙන්නේ මේ ජාතිය කියන එකට, විශේෂයෙන් මේ කමිය කියන එක බලපාන බව යි. ඒ කමියට අනුව තමයි ජාතිය කියන එක අපට තීරණයවෙලා තියෙන්නේ. අපි අපි කරන කමී ගත්තහම එකට අපි, එක කමියක්, අපි කියමුකො ආනයක් දෙනවා, සිල් රකිනවා, මල් පූජාවක් කරනවා කියන, බුදු ව්‍යුහාවක් කරනවා කියන ක්‍රියාව දෙකුත් සියයක් එකතුවෙලා කරත්, හැමෝම ම එක ම වගේ ඒ කුසල් චේතනාවක්, සමාන කුසල් චේතනාවක් කිසි කලෙක එන්නේ නැහැ. ඒ නිසා තමයි, මම මීට පෙරත් මතක්කරලා තියෙන්නේ. ඒ හැමෝම එක ම කුසල චිත්තය මුල්වෙලා ප්‍රතිසන්ධි ලැබුවත්, ඒ හැමෝගේම ජාතිය එක සමාන වෙන්නේ නැහැ. විවිධාකාරයෙන් වෙන්න පුළුවන්. එකට එක ප්‍රදේශයක, භූමියක උපදින්න පුළුවන්. නමුත් ඒ හැමෝගේම නානස්සයක් දකින්න ලැබෙනවා, ගති ලක්ෂණවලින්. ඒ විදියට මේ කමිය සම්බන්ධවෙලා ම තමයි අපට ජාතිය කියන එක තීරණය වෙන්නේ.

එතකොට ඒ ජාතියට අනුව තමයි, ජරා-මරණ-සෝක-පරිදේව-දුක්-දොම්නස් කියන මේ දේවලුත් තීරණය වෙන්නේ. ඒ ජාතිය කියන එක, ඊට පස්සේ ජරාව, මරණය කියන එක කොයි අයටත් සාධාරණ යි. ජරාව මරණය කියන එක හැම භූමියක ම දකින්නට ලැබෙනවා. නමුත් මේ ශෝක-පරිදේව-දුක්-දොම්නස්-උපායාස කියන මේ කොටස් ටික මේ හැම සත්ත්වයන්ට ම එක සමානව ලැබෙන දේවල් නෙවෙයි. ඉතින් ඒවා ඒ ඒ සත්ත්වයන් තුළ තියෙන අවිද්‍යාවේ ස්වභාවය හා ඒ ඒ සත්ත්වයන් කරගෙන ආපු කුසලාකුසල කමියන්ගේ නානත්වය මත ඒ අයට මේ ශෝක-පරිදේව-දුක්-දොම්නස් ලැබෙන්නට පුළුවන්.

ධම්මනියාමකාවය 19

2021.06.12 වැනි දින පවත්වන ලද දේශනය

භව පච්චයා ජාති, ජරා, මරණ පිළිබඳ වර්ණනාව

.

**නමො තසස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධසස
නමො තසස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධසස
නමො තසස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධසස**

හොඳයි, හැම දෙනාට ම තෙරුවන් සරණ යි. සම්මා සම්බුදු සරණ යි. අද අපි මේ කරගෙන ආපු දේශනා මාලාවේ ධම්මනියාමකාව වැඩසටහන යටතේ පටිච්චසමුප්පාදයේ අන්තිම අංග පිළිබඳව විග්‍රහ විවරණයේ අන්තිම කොටස් ටිකට පැමිණිලා තියෙන්නේ.

අද අපට කතාකරන්න තියෙන්නේ, භව පච්චයා ජාති කියන කොටස යි. **ජාති පච්චයා ජරා මරණං සොක පරිදෙව දුකඛ දොමනස්ස උපායාසා සම්භවන්ති. එවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුකඛකඛණ්ඩස්ස සමුදයො හොති** කියලා මේ විදියට බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ හේතු-ඵල දහම පටිච්චසමුප්පාද අංග විවරණය ඒ එතැනින් අවසන් කරනවා.

ඉතින් ඒ ජාති, **භව පච්චයා ජාති** කියන තැනත්, ජාති ප්‍රත්‍යයෙන් ජරා-මරණ වෙනවා කියන කාරණාවත් මම මේ ඔක්කෝම එකට සම්බන්ධකරලා කතාකරන්න බලාපොරොත්තු වෙනවා. එතකොට අපට මේ

පටිච්චසමුප්පාදයේ අංග පිළිබඳව කතා විග්‍රහය අද දින අවසන්කරන්න බලාපොරොත්තු වෙනවා.

ඊට අමතරව තව එක දවසකට අපට මේ පටිච්චසමුප්පාදයේ බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරපු පෙළ දහමට අනුකූලව, අට්ඨකථාවල හා ආවායඝී ස්වාමීන් වහන්සේලා කරලා තියෙන නොයෙක් න්‍යායයන් විගුඨිමාථීය, අඨකථාව, මේ වාගේ නොයෙක් නය ක්‍රම ටිකක් තියෙනවා. ඒ ටික අපට තව එක දවසකට කතා කරහම ඒ ටික ඔය අතීත වශයෙන්, කාල වශයෙන් බෙදලා තියෙන ඒවා, වට්ට වශයෙන් - විපාක වට්ට කම්ම වට්ට කියලා මේ ටිකත්, ඒ වාගේ ම නය ක්‍රමය ඒකත්ත නය, නානත්ත නය, එවං ධම්මතා නය, පටිච්චසමුප්පාදයේ ගම්භීරතාවයන් පිළිබඳව කරන ඉතාමත් ම ලක්ෂණ නය ක්‍රමයන් ටිකක් තියෙනවා. ඒ ටික අපට ඊළඟ වාරයේ දී කතාකරලා අවසන්කරන්න පුළුවන්.

එතකොට අපට යම් විවේකයක් අරගෙන ඒකෙන් පස්සේ මේ ටික හැමෝම නැවත නැවත ප්‍රශ්න කරගත්තායින් පස්සේ අභිධම්මාජනීය කොටස අපට පටන්ගන්න පුළුවන්කම තියෙනවා.

ඉතින් ඒ අනුව අද අපට මේ හව ප්‍රත්‍යයෙන් වන ජාතිය පිළිබඳව අද මාතෘකාව තියෙන්නේ. එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරන්නේ මේ යම් තැනක ජාතියක් කියලා යමක් වේ නම්, ඒක මහානිදාන සූත්‍රයේ දී පෙන්නන්නේ, මහණෙනි, යම් කාමභව, රූපභව, අරූපභව කියන ආකාරයේ යම් භවයක් නො වේ නම්, යම් යම් ප්‍රත්‍ය ලෝක පහළවෙන යම් භවය කියන යමක් නො වේ නම්, ජාතිය කියලා යමක් පැනේ ද කියලා මේ මහානිදාන සූත්‍රයේ දී බුදුරජාණන් වහන්සේ අභනවා. මහණෙනි, යම් හෙයකින් මේ භවය

කියන කාරණාවක් සත්ත්වයා තුළ සකස්වෙනවා නම්, එයම යි ජාතියට හේතුව, එයම යි ජාතියට නිදානය, එයම යි ජාතියට කාරණාව කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නවා.

එතකොට මේ ජාතිය කිව්වහම විවිධ ජාතීන් ඉන්නවා. භූමි වශයෙන් ගත්තත් කාමලෝක, රූපලෝක, අරූපලෝක වශයෙන් මේ භූමිවල උපදින සත්ත්වයන් ගේ විවිධත්වයක්, විචිත්‍රභාවයක් තියෙනවා. ඒ විතරක් නෙවෙයි, කාම ලෝකය ගත්තහම කාමලෝකයේ එකොළොස් භූමියක ඉතාමත් විචිත්‍රභාවයක් - 'විචිත්‍රභාවයක්' කියන එකෙන් අදහස් කරේ මේ ලක්ෂණ කියන එක නෙවෙයි. විවිධත්වයක් කියන එක යි. එතකොට ඒ විචිත්‍රභාවයක් නිමිණය වෙලා තියෙනවා. එක ලෝකයක් ගත්තත්, තිරිසන්ලෝකය ගත්තත්, මනුෂ්‍යලෝකය ගත්තත්, ඒ සත්ත්ව විෂය ඇතුළත පුද්ගලාකාර නානත්වයක් අපට දකින්න ලැබෙනවා. මේ නානත්වය කියන එක කමිය හා බැඳිව්ව එකක්. **කමමං සතෙ 'හ විහජති යදිදං භිනපපණ්ණිතතතායාති** කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ සත්ත්වයෝ විවිධාකාරයෙන් බෙදලා තියෙන්නේ මේ කමිය තුළින් කියලා යි බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නුවේ.

එතකොට එක ම මවුකුසක නිවුන් සහෝදරයන් වශයෙන් එක මොහොතේ, එක මවකට දාව ඉපදුණත්, ඒ දෙන්නාගේත් වෙනසක් තියෙනවා. රූපයෙන් යම් යම් සාමාන්‍යතා වෙන්නට පුළුවන්. සමානකම්. නමුත් ඒ පුද්ගලයන් ගේ තියෙන නුවණ, අනුවණකම්, පුරුදු, ගති ලක්ෂණ, ගුණාගුණකම්වල, අදහස්වල නොයෙක් විවිධත්වයක් දකින්න ලැබෙනවා.

ඉතින් එතකොට ඒකෙන් අපට පෙනෙන්නේ මේ ජාතිය කියන එකට, විශේෂයෙන් මේ කමිය කියන එක බලපාන බව යි. ඒ කමියට අනුව තමයි ජාතිය කියන එක අපට

තීරණයවෙලා තියෙන්නේ. අපි අපි කරන කමී ගත්තහම එකට අපි, එක කමීයක්, අපි කියමුකො දානයක් දෙනවා, සිල් රකිනවා, මල් පූජාවක් කරනවා කියන, බුද්ධ ව්‍යුහයක් කරනවා කියන ක්‍රියාව දෙකුත් සියයක් එකතුවෙලා කරත්, හැමෝම ම එක ම වගේ ඒ කුසල් චේතනාවක්, සමාන කුසල් චේතනාවක් කිසි කලෙක එන්නේ නැහැ. ඒ නිසා තමයි, මම මීට පෙරත් මතක්කරලා තියෙන්නේ. ඒ හැමෝම එක ම කුසල චිත්තය මුල්වෙලා ප්‍රතිසන්ධි ලැබුවත්, ඒ හැමෝගේම ජාතිය එක සමාන වෙන්නේ නැහැ. විවිධාකාරයෙන් වෙන්න පුළුවන්. එකට එක ප්‍රදේශයක, භූමියක උපදින්න පුළුවන්. නමුත් ඒ හැමෝගේම නානකයක් දකින්න ලැබෙනවා, ගති ලක්ෂණවලින්. ඒ විදියට මේ කමීය සම්බන්ධවෙලා ම තමයි අපට ජාතිය කියන එක තීරණය වෙන්නේ.

එතකොට ඒ ජාතියට අනුව තමයි, ජරා-මරණ-සෝක-පරිදේව-දුක්-දොම්නස් කියන මේ දේවලුත් තීරණය වෙන්නේ. ඒ ජාතිය කියන එක, ඊට පස්සේ ජරාව, මරණය කියන එක කොයි අයටත් සාධාරණ යි. ජරාව මරණය කියන එක හැම භූමියක ම දකින්නට ලැබෙනවා. නමුත් මේ ශෝක-පරිදේව-දුක්-දොම්නස්-උපායාස කියන මේ කොටස් ටික මේ හැම සත්ත්වයන්ට ම එක සමානව ලැබෙන දේවල් නෙවෙයි. ඉතින් ඒවා ඒ ඒ සත්ත්වයන් තුළ තියෙන අවිද්‍යාවේ ස්වභාවය හා ඒ ඒ සත්ත්වයන් කරගෙන ආපු කුසලාකුසල කමීයන්ගේ නානත්වය මත ඒ අයට මේ ශෝක-පරිදේව-දුක්-දොම්නස් ලැබෙන්නට පුළුවන්.

එතකොට ඒ වාගේ මෙනැනත්, මේ ශෝක-පරිදේව-දුක්-දොම්නස් ලැබුණත්, ඒවාට ක්‍රියා කරන ආකාරය අනුව නැවත නැවත ඒවා පවත්වාගෙන යන්නෙත්, තමන් තුළ යෙදෙන

අවිද්‍යාව සම්බන්ධවෙලා යි. ඒ නිසා මේ පටිච්චසමුප්පාදය ජාතිය නිසා ජරා-මරණ-සෝක-පරිදේව-දුක්-දොම්නස් වෙනවා කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරාට, ඒක අපට ඒ දේශනාව නිවැරදි යි. වැරදි නැහැ. ජාතිය කියන කාරණාව විද්‍යාමානවන නිසා තමයි, ඒ දේවල් සත්ත්වයන්ට ලැබෙන්නේ. නමුත් ඒ දේවල් ජාතිය, ඉපදීම පමණකින් ලැබෙනවා කියන එක නෙවෙයි එතැන බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නලා තිබුණේ. ඉපදුණු පමණකින් ලැබෙන කොටසක් තියෙනවා. අර මුලින් කතා කරපු ජරාව, මරණය, කියන කාරණාව ලැබෙන්න පුළුවන් ජාතියත් එක්ක. නමුත් අර ඊළඟ කරපු ටික, සෝක-පරිදේව-දුක්-දොම්නස් කියන දේවල්, ඒවා කෙන කෙනාගේ කුසල් අකුසල කමී හා තමන් තුළ යෙදිලා තියෙන නුවණ අනුවණකමී අනුව වෙනස්වෙන්න පුළුවන්කම තියෙනවා.

අන්න ඒ නිසා මේ කමීය කියන එක, භවය කියන එක අපි සඳහන් කළා, **භව පච්චයා ජාති** කියන කොට ඒ භවය ත් දෙකකට පෙන්නුවා නේ: භවය පෙන්නුවා **කම්භවය හා උත්පත්තිභවය** කියලා. ජාතියට ප්‍රත්‍යාවේන්නේ, මේ දෙකෙන් කමී භවය කියන එක යි. කම්භව ප්‍රත්‍යයෙන් තමයි ජාතිය වෙන්නේ කියලා පැහැදිලිව විභවිස ප්‍රකරණයේ සඳහන්වෙලා තියෙනවා.

අපි එතකොට ඒකේ පසුබිම විස්තරයට යන්න පෙර, අපි ඒ පෙළ දහමට ගිහිල්ලා, ඒ ජාතිය, ජරා, මරණ කියන දේවල් බුදුරජාණන් වහන්සේ විස්තර කරලා තියෙන්නේ කොහොම ද කියන එක අපි කෙටියෙන් කතාකරලා, ඊට පස්සේ අපට ඒකේ ඇතුළත විග්‍රහකරගන්න තියෙන දේවල් කමීය හා සම්බන්ධවෙවිච්චි දේවල්, ජාතියට, අපි ඉදිරියට කතාකරගෙන යමු.

ජාති:- එතකොට මෙතැන ඔබට පෙනෙනවා ඇති තත්ත්වය කතමා හවපවවයා ජාති: කියන එක. ඒක තමයි අපට පෙළ දහමේ අපට හම්බවෙන්නේ. යා තෙසං තෙසං සත්තානං තමහි තමහි සත්තනිකායෙ ජාති සඤ්ජාති ඔක්කන්ති අභිනිබ්බන්ති බ්‍රහ්මානං පාතුභාවො ආයතනානං පටිලාභො. අයං චූළවති හව පවවයා ජාති. එහි හවප්‍රත්‍යයෙන් ජාති කවරෙ යන්: කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ මාතෘකා කරලා, ඒ ඒ සත්ත්වයන්ගේ, ඒ ඒ සත්තවනිකායෙහි එතකොට ඒ ඒ සත්ත්වයන් කිව්වහම මේ තුන් ලෝකයේ ම ඉන්න සත්ත්වයෝ වශයෙන් සම්මුති වශයෙන් සලකන, ඒ සත්තවනිකාය කියලා සඳහන් කළේ මේ භූමි වශයෙන් සලකන ප්‍රබේධයන්. ඒ ඒ සත්තවනිකායයන් තුළ යම් ඉපැත්මක්, ජාති කියලා කියන්නේ ඉපැත්මක්. සමහරවිට අපි ඔය උපදිනකොට මෙතැන සඳහන් කරලා තියෙන්නේ මවු කුසක වගේ ඉපදීමක්. ඉපදීමක්.

සඤ්ජාති:- ඊට පස්සේ සඤ්ජාති කියන්නේ (පරිපුර්ණයනන විසින්) මොනොවට ඉපදීමක්. මනාකොට ඉපදීමක්. ඒ කියන්නේ මවු කුසයේ පහළවෙලා, ඊට පස්සේ මවුකුසයෙන් උත්පත්ති වශයෙන් අපි බිහිවෙනවා. ඒක තමයි 'මනාකොට ඉපදීමක්' කියලා මේකේ කියන්නේ. සඤ්ජාති.

ඔක්කන්ති:- ඔක්කන්ති කියලා කියන්නේ දැන් බැසගන්නා අණ්ඩප්, ජලාබ්‍රප් ආදී මේ බිත්තරවලට සඤ්ජය ආදී මේ බැසගැනීමක්. විඤ්ඤාණය වශයෙන්. ඔක්කන්ති.

අභිනිබ්බන්ති:- අභිනිබ්බන්ති කියන්නේ ඔපපාතිකා දී වශයෙන් වෙසෙසින් මනාකොට ඉපදීමක් කියලා මේ විදියට මේ සම්මුති වශයෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ ජාතිය කියන එක පෙන්නලා, ඊට පස්සේ බ්‍රහ්මානං පාතුභාවො -

ස්කන්ධයන්ගේ පහළ වීමක්, ආයතනානං පටිලාභො - ආයතනයන්ගේ ප්‍රතිලාභයක් පිළිලැබීමක්. අයං වුවවති භව පවච්ඡා ජාති. මේ භව ප්‍රත්‍යයෙන් ජාති යි කියනු ලැබේ. පරමාර්ථ වශයෙන් ද, සම්මුති වශයෙන් ද කියන ආකාර දෙකෙන් ම බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නවා. එතකොට මේ ජාතිය කියන කාරණාව යි පෙන්නන්නේ. කම්මස්සකතා සම්මාදිට්ඨියට අනුව, සම්මුති වශයෙන් ගත්තහම ඒ සත්ත්වයන්ගේ පහළවීම, කමීයට අනුව. සත්ත්වයන්ගේ පහළවීම.

නමුත් අපි දන්නවා පරමාර්ථ වශයෙන් මේ සත්ත්වයන්ගේ ඉපදීමක් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනු ලැබේ. ඒකයි බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ කමීයේ විපාකය පෙන්නන්න, ඊට පස්සේ සතර බ්‍රහ්ම විහරණ පෙන්නන්න, පුණ්‍ය ඵල විපාක පෙන්නන්න, පෙර විසූ කර පිළිවෙළවල් පෙන්නන්න, පාරමිතාවන් පිළිබඳව පෙන්නන්න බුදුරජාණන් වහන්සේ ගියහම. ඒ වගේ ම මේ කාරණා පරමාර්ථ ස්කන්ධවලින්, ආයතනවලින් පෙන්නුවාට ඒක හරියන්නේ නැහැ.

ඒ නිසා ඒ වාගේ කතාවක් කමීයන්ගේ විපාකය, ඒ බ්‍රහ්මවිහරණ හැම වෙලාවේ ම පෙන්නන්නේ සම්මුති කතා වශයෙන්. ඉතින් අන්න ඒ නිසා ඒ වාගේ දේවල් බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නනකොට මේ සම්මුති කතාව, ප්‍රත්‍ය කතාව, බුදුරජාණන් වහන්සේ නොයෙක් ආකාරයට දේශනා කරලා තියෙනවා. ඒ නිසා ඒ ආකාරයෙන් පෙන්නුවාට මේ සත්ත්වයන්ගේ පහළවීම, ඉපදීම කියලා, ඇත්තට ම ජාතිය කියන එක කෙනෙකුට පිරිසිඳ දැක්කොත් එයාට හම්බවෙන්නේ ස්කන්ධයන්ගේ පහළවීමක්. ඒ කමීයට අනුව ස්කන්ධ පහළවෙනවා. එහෙම නැතිනම් ආයතනයන් ටික

ලැබෙනවා. ආයතනයන්ගේ ලැබීමක් තමයි මේ පෙන්නන්නේ මේ ජාතිය හැටියට. ආයතන, ස්කන්ධ, අපට තවත් පරමාථ වශයෙන් යමක් තියෙනවා නම් ඒ සියල්ල පරමාථ වශයෙන් කියන්න පුළුවන්. පුද්ගලයෙක් ඉපදුණා නෙවෙයි. ආයතන ටිකක් පහළවුණා, ස්කන්ධ ටිකක් පහළවුණා. කියලා.

මේ ස්කන්ධ ටිකේ පහළවීම කුමක් නිසා ද වුණේ? මේ කමී හවය නිසා යි සිද්ධවුණේ කියලා අපට මේ ජාතිය පිරිසිඳ දකින්න පුළුවන්. එතකොට නැවත නැවත මේ ස්කන්ධයන්ගේ පහළවීමක් වෙනවා නම් ඒ කමීයට අනුරූපව ඒ ස්කන්ධයෝ නැවත නැවත උපදිනවා. ඒ කමීයට හේතුව අවිද්‍යාව හා භවතණ්හාව කියලා මේවා අපට පටිච්චසමුප්පාදයේ බුදුරජාණන් වහන්සේ පරමාථ කථාව තුළ හොඳට විග්‍රහ කරලා තියෙනවා. එතකොට අන්න ඒ විදියට මේ ජාතිය කියන එක ගත්තහම මේ ස්කන්ධයන්ගේ පහළවීම, ආයතනයන්ගේ ලැබීම තමයි, බුදුරජාණන් වහන්සේ භව ප්‍රත්‍යයෙන් උපදින ජාතිය හැටියට පෙන්නුවේ.

ජාති පච්චයා ජරාමරණං - එතකොට ජාති ප්‍රත්‍යයෙන් උපදින ජරාමරණ. එතකොට මේ ජාතිය පිළිබඳව කිව්වහම මේ ඇත්තට ම මෙතැන පරමාථ ධර්ම වශයෙන් මොනවා ද තියෙන්නේ කියලා අපට කතා කළොත්, මේක බොහෝවිට ඔබට ඇහෙනවා අඩු ඇති. පටිච්චසමුප්පාදය පිළිබඳව විග්‍රහ කරන අභිධර්ම කථාවක් තියෙනවා ධාතුකථා පුද්ගලප්‍රඥප්ති කියලා. ධාතුකථා පුද්ගලප්‍රඥප්ති ප්‍රකරණයේ, ධාතු කථා යටතේ මේ සංගහිත, අසංගහිත කියලා වර්ණනාවක් තියෙනවා. සංග්‍රහ අසංග්‍රහ කියලා. එක එක පටිච්චසමුප්පාදය ස්කන්ධ, ධාතු, ආයතන වශයෙන් සංග්‍රහ කරනවා.

උදාහරණයක් වශයෙන් කිව්වොත්, අවිජජා පච්චයා සංඛාරා කියන මේ පදය, අවිද්‍යා ප්‍රත්‍යයෙන් උපදින සංඛාර කියන පදය, ස්කන්ධ කියක සංග්‍රහ වෙනවා ද? ආයතන කියක සංග්‍රහ වෙනවා ද? ධාතු කියක සංග්‍රහ වෙනවා ද? ඒ විදියට කියක සංග්‍රහ වෙනවා ද කියලා මේ විදියට පෙන්නවා. උදාහරණයක් වශයෙන් ගත්තොත්, අපි කියමුකො අවිද්‍යා ප්‍රත්‍යයෙන් උපදින සංඛාරය කියන එක සංඛාර ස්කන්ධ වශයෙන් නම් එක යි. මොන ස්කන්ධය ද?

- සංස්කාර ස්කන්ධය තමයි සංග්‍රහ වෙන්නේ. ස්කන්ධ වශයෙන්.
- ආයතන වශයෙන් ගත්තොත් ආයතන එකයි. සංස්කාර ස්කන්ධය සංග්‍රහවෙන්නේ ධම්මායතනය යි.
- මනායතනය, ධම්මායතනය ගත්තොත්, ධම්මායතනය තමයි සංස්කාර ස්කන්ධය සංග්‍රහවෙන්නේ. අන්න ඒ විදියට.
- ධාතු වශයෙන් ගත්තත් මනෝධාතු, ධම්මධාතු, මනෝ විඤ්ඤාණ ධාතු කියන එකේ දී ධම්මධාතුවට තමයි අයිතිවෙන්නේ සංස්කාර ස්කන්ධය.

එතකොට ඒ විධියට මේ ජාතිය කියන එක. ජාතිය කියන එක සංග්‍රහවෙනවා, ආයතන වශයෙන් දෙකක. ස්කන්ධ වශයෙන් එකක සංග්‍රහවෙනවා. ඒ කියන්නේ මෙතැන පරමාටී වශයෙන් ගත්තහම, ජාතිය කියන තැනක, එතැන පෙන්නන්නේ, ජීවිතින්ද්‍රිය රූපය කියන එක යි. ආයුෂ කියලා කියන්නේ ජීවිතින්ද්‍රිය රූපයයි. එතකොට එතැන සත්ත්වයා පවතින්නේ ජීවිතින්ද්‍රිය රූපයයි, කමීප තේජෝ ධාතුව යි නිසා තමයි. සාමාන්‍ය කාමභූමියේ දී සත්ත්වයන්ගේ ස්වභාවය. එතකොට සත්ත්වයින්ගේ තේජෝ ධාතුව මත තමයි ඒ

සත්ත්වයා ඉපදිලා, දිරීම කියන එක ක්‍රමාණුකූලව වෙන්නේ. එතකොට කමිෂ් තේජෝධාතුව නිසා තමයි ඒක වෙන්නේ. එතකොට ජීවිතින්දිය රූපය නිසා ඒ සත්ත්වයාගේ පැවැත්ම තීරණය වෙනවා. ඒක කමියට අනුව සිඬවෙන දෙයක්. කමියට අනුව තමයි ඒ ජීවිතින්දිය රූපයේ ආයුෂ්‍ය තීරණය වෙලා තියෙන්නේ. එතකොට ඒ ජීවිතින්දිය රූපයේ ශක්තියට අනුව එයා අවුරුදු දහයක් ද, පහළොවක් ද, තිහක් ද, හතළිහක් ද, පණහක් ද, කල්පයක් ද කියන එක ඒ ජීවිතින්දිය රූපය තුළ තියෙනවා කමිය හා බැඳිලා. එතකොට ඒ කමී ශක්තිය කියන එක වේගයක් වගේ යම්, අපි ගිය සැරේ කතාකරා, මේ කමී ප්‍රත්‍යය කියලා එකක්. කමී ප්‍රත්‍යය කියන එක සෑම සිතක ම තියෙන යම් වේගයක්. බලයක් වගේ කියලා.

දැන් උදාහරණයක් වශයෙන් ගත්තහම: දුන්නකින් අපි ඊතලයක් ඇදලා විද්දොත්, ඒ දුන්නෙන් යොදන බලය, ශක්තිය, ඊතලය තුළ ගැබ්වෙලා තියෙනවා. ඒ යොදපු ශක්තියට අනුව තමයි ඒ ඊතලය යම් දුරකට ගිහිල්ලා වැටෙන්නේ. ඒ ශක්තිය තියෙන තාක් කල් යම් දුරක් යනවා. ඒ කාලයත් එක්ක. එතකොට ඒක ඒ හදපු ඊතලය ඇතුළෙන් පරීක්ෂා කළොත් එහෙම නැහැ. නමුත් මේ ඊතලයට මේ දුන්නෙන් යොදපු ශක්තියක් සම්බන්ධවෙලා තියෙනවා. ඒ සම්බන්ධවෙච්චි ශක්තිය අනුව මේ ඊතලය අවකාශය තුළ දුරට ගිහිල්ලා වැටෙනවා.

අන්න ඒ වගේ තමයි අපි උපද්දවපු චේතනා තුළ යම් ශක්ති තියෙනවා. අන්න ඒ සෑම ශක්තියක් තුළ ම ශක්තිය නිසා තමයි ඇතැම් චේතනා තුළින් අපේ උපන්න ජීවිතයේ යම් යම් ක්‍රියාකාරකම් වෙන්නේ. අතපය එසවීම, යෑම් ඒම් ආදී ක්‍රියාකාරකම්. ඒ වාගේ ම ඒ චේතනාවලට හැකියාවක්

තියෙනවා නාමරූප ධර්මයන් උපද්දවීමට, පැවැත්වීමට. එතකොට කම් ශක්තිය.

ඇතැම් චේතනාවල්වල උපද්දවන ඒ නාමරූප ධර්මයන් ඉතා සුළු කාලය යි. ඇතැම් චේතනාවන් බොහෝ කාලයක් පවතින්න පුළුවන්කම තියෙනවා. ඒ ඇතැම් චේතනාවන්, ඒ කම් ශක්තිය අනුවයි. ඒක අපට පෙනෙන්න තියෙන දෙයක් නෙවෙයි. ඊතලය තුළ බැලුවොත් මේ යන වේග ශක්තිය කොහෙද තියෙන්නේ කියලා, ඒක අපට එහෙම පෙනෙන්න තියෙන කාරණාවක් නෙවෙයි වගේ, මේ සත්ත්වයා තුළ තියෙන මේ කම් ශක්තිය කියන එක, තමන්ගේ ආයුෂ්‍ය තීරණය කරන ස්වභාවය, ඒක ඒ කම් ශක්තිය කියන එක ඇති දෙයක්. විද්‍යාමාන දෙයක්. ඉතින් ඒ සාධක ඇසුරෙන් සිටින්න ඇසුරෙන් තමයි අපි ඒක සත්‍ය බව තේරුම් අරගෙන ඊට අනුව කටයුතු කරන්නේ.

ඒ කමියට අනුව ජාතිය තීරණය වන හැටි යි.

ඊට පස්සේ ජාති ප්‍රත්‍යයෙන් උපදනා ජරා මරණ කවරේ ද. තත් කතමං ජාති පච්චයා ජරා මරණං: අත්ථි ජරා, අත්ථි මරණං. එතකොට ජරාවක් ඇත. මරණයක් ඇත. මේ ජරාව මරණය කියන දෙක ම තීරණය වෙන්නේ ජාතියට අනුරූපව යි. එතකොට මෙතැන පෙන්නන්නවා තත් කතමා ජරා: යා තෙසං තෙසං සත්‍යානං තම්භි තම්භි සත්‍යානිකායෙ ජරා ජීරණං ඛනඨිවචං පාලිවචං වලිකාවං ආයුතො සංභානි ඉන්ද්‍රියානං පරිපාකො. අයං චූළවති ජරා. - ඒ ඒ සත්ත්වයන් තුළ ඒ සත්ත්වනිකායන්ගේ සත්ත්වයන්ගේ දිරන බවක් දිරන අයුරක්.

එතැන දිරනවා කියලා කියන්නේ ඒ සත්ත්වයන්ගේ තුළ ඇඟ රැලිවැටීම, කෙස් ඉඳීම, ශරීරය කුඳවීම, ඇස් පෙනෙන්නේ

නැතුව යනවා, කන් ඇහෙන්නේ නැතුව යනවා. මෙන්න මේක තමයි දිරීම හැටියට පෙන්නන්නේ.

එතකොට ඒක අපට දිරනබව කියන එක මේ රූපය තුළින් විද්‍යාමාන වෙනවා ලක්ෂණවලින්. එතකොට දැන් ජරාව කියලා කිව්වේ, ඒ රූපය ටිකෙන් ටික අර කමී ශක්තිය නැතිවෙනකොට දුච්ඡ රූප උපද්දවන්න පටන්ගත්තා. දුච්ඡ රූප උපද්දවනකොට එතකොට රූපය අර විදියට විකාර භාවයට පත්වෙනවා. එතකොට මේ ජරාව කියන එක තීරණය වෙන්නේ කමීජ තේජෝ ධාතුවෙන්. තේජෝ ධාතුවෙන්.

දැන් උදාහරණයක් වශයෙන් අපි ගත්තොත්, අපි යමක් ගින්නෙන් උයනකොට, අපි කියමු ආප්පයක් වගේ දෙයක්. මේකට මුලින් ගින්දර දානකොට ඒක වඩිනයවෙලා, පිපිලා, ලොකුවට විශාලයට සකස්වෙනවා. ඒකට නැවත නැවත අඛණ්ඩව ගින්දර දැමීමොත් ඒක ටික ටික, ටික ටික ඒක දුර්වර්ණ වෙලා, විරූපී වෙලා, අන්තිමට අඟුරු වගේ වෙලා පිච්චිලා යනවා. ඒ ඔක්කෝම මෙන්න මේ තේජෝ ධාතුවේ බලපෑම නිසා යි.

අන්න ඒ වාගේ අපේ ඒ සත්ත්ව සන්තානයේත් කමීයෙන් උපද්දවන තේජෝ ධාතුවට අනුව ඒ සත්ත්ව ශරීරය තුළ අන්න අර වගේ ටිකෙන් ටික ටිකෙන් ටික, මේ රූපය දිරන බවක්, සිඬවෙනවා. ඉතින් මේක මේ රූප ධර්මයන්ගේ විතරක් නෙවයි, නාම ධර්මයන්ගේ ද මේ දිරීම කියෙනවා. ඒ දිරීම කියන එක එතැන අපි රූපයකින් ගලපලා බලන්න හොඳ නැහැ.

අපි ඒ දිරීම කියන එක උදාහරණයක් වශයෙන් අපි ගත්තොත් අප තුළ උපදින ඇතැම් සිතුවිලි සමහරවිට අප

තුළ ඇතිවන දුක්, දොම්නස් මේවා. ටික දවසක් යනකොට කල්යාමෙන් ඒ මොහොතෙන් හෝ කාලයත් එක්ක ටික ටික ඒවාගේ අර බලපෑම නැතිවෙලා, නැතිවෙලා ගිහිල්ලා, හීන වෙලා යනවා. මේකත් එක්තරා දිරිමක්. නාම ධර්මයන්ගේ සිඬවෙන ජරාව කියලා දිරිම කියන එක අපට ධර්මයේ සඳහන්වෙලා තියෙනවා. ඇතැම් දේවල් එහෙම ම අමතකවෙලා යනවා. සම්මහරවිට තමන් තුළ ඇති ද්වේශය වෙන්න පුළුවන්. දෝමනස්සය වගේ දේවල් වෙන්න පුළුවන්. මේවා එක දිගට ම පවතින්නේ නැහැ. ඒවා ටික ටික ඒවා අපි ගෙවිලා ගෙවිලා ගිහිල්ලා නැතිවෙලා යනවා.

මේ නාම ධර්මයන්ගේත් ඒ වාගේ ම දිරිමක් තියෙනවා. එතකොට ඒක දිව්‍ය ලෝක බ්‍රහ්ම ලෝක ආදී මේවාගේත් ඒ සත්ත්වයන්ගේ තුළ ඒ දිරිම එක පාරම පෙනෙන්න නෑ. නමුත් දීඝායුෂ්ක අය. ඒක දිරිම කාලයාගේ ඇවෑමෙන් ඒ දිව්‍ය ලෝකවල නම් තමන්ගේ මේ වණ්ණය දුච්ච වීම, ඊට පස්සේ ඇඳුම් අපවිත්‍රවීම, දිව්‍යාසනයේ ඇලෙන්නේ නැතිබව, දිව්‍යසුඛයේ ඇලෙන්නේ නැතිබව, දහඩිය දැමීම වාගේ දේවල්වලින් ඒ ඒ දිව්‍ය ලෝකවල දිරිම ප්‍රකටවෙලා එනවා.

ඉතින් එතකොට මේ ජරාව කියන එක ඒ විදියට සත්ත්වයන්ගේ සම්මුති වශයෙන් හා පරමාථී වශයෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නලා තියෙනවා. එතකොට ජරා, සත්ත්වයන්ගේ ඒ සත්ත්ව නිකායේ දිරන අයුරක්, පැසුණුබව, රැලි නැගුණුබව, සමේ රැලි වැටුණු, ආයුෂයාගේ පිරිහීමක්, ඉඳුරන්ගේ මිහිකිරීමක්, මේ ජරා. ආයුෂයන්ගේ පිරිහීම කියලා කියන්නේ, අන්න එතැන ආයුෂ කියලා කියන්නේ එතැන තමන් ගෙනාපු කමිය යි. එතකොට ජීවිතේන්ද්‍රිය රූපය, තමයි මෙතැන ආයුෂ කියලා පෙන්නන්නේ. එතකොට ආයුෂයන්ගේ පිරිහීමක්. එතකොට කමී ශක්තිය අඩුවෙන්න,

අඩුවෙන් මේ ආයුෂ, එහෙම නැතිනම් ජීවිතෙහිය රූපය හැටියට ශක්තිය හීනවෙලා යනවා. ඉන්ද්‍රියයන්ගේ මිහිකිරීමක්. ඉඳුරන් මෝරනවා. මුහු කරනවා කියලා කියන්නේ ඒ ඇස්, කන ආදී මේ ඉන්ද්‍රියයන් තමයි මෙතැන පෙන්නන්නේ. ඇහැ, කන, දිව, ශරීරය ආදී මේ ඉන්ද්‍රියයන් ටික ටික දුච්චවෙලා යනවා. මේක තමයි ජරාව හැටියට පෙන්නන්නේ.

මරණය සත්ත්වයන්ගේ, ඒ ඒ සත්ත්වයන්ගේ සත්ත්වනිකායේ චුතියක්, අතුරුදහන්වීමක්, චුතවන බවක්, අතුරුදහන්වෙන බවක්, මෘත්‍ය සංඛ්‍යා මරණයක්, කළුරිය කිරීමක්. ස්කන්ධයන්ගේ බිඳීමක් කලේබරයන්ගේ බහාතැබීමක්, කලේබරය කියලා කියන්නේ රූප කය. ශරීරය, බහා තැබීමක්, ජීවිතයන්ගේ සිඳීමක්, අන්න එතැන කෙලින් ම පෙන්නනවා: ජීවිතෙහියයාගේ සිඳීමක් මේ පරමාපී කථාවයි.

සම්මුති වශයෙන් මරණය කියන එක පෙන්නනවා. මරණයත් අප තුළ සම්මුති වශයෙන් සිටුවෙනවා. සිටුවෙනවා කියන්නේ බොහෝ අය සම්මුති වශයෙන් තමයි මේ මරණය දන්නේ. නමුත් මේ මරණය **ක්ෂණික වශයෙන්, සත්ත්ව වශයෙන්** ඒ දෙකෙන් ම කතා කරලා තියෙනවා.

එක්ෂණික මරණයකුත් තියෙනවා. ඇත්තට ම සැබෑවට ගත්තහම මේ එක්ෂණික මරණය ලෝක සත්ත්වයාට පෙනෙන්නේ නැහැ. ඒක තමයි ඇත්තට ම සිටුවෙන මරණය. ඒ සිත්වල නිරෝධය රූපයාගේ ඒ බිඳීම, ඒ ඒ මොහොතේ සිටුවෙන එකක්. මරණය. ඒකට කියන්නේ **ක්ෂණික මරණය**.

සම්මුති වශයෙන් මරණය කියලා කිව්වහම, සත්ත්වයෙක් අවුරුදු දහයක් ඉන්නවා නම් දහය ඇවෑමෙන් ඒ සත්ත්වයා වෙනත් තැනක ඉපදීම මේ ශරීරය අත්හැරලා, ඒකටත්

මරණය කියලා සම්මුති කතාවේ තියෙනවා. ඉතින් ඒ වගේ යම් සම්මුතිය තුළ යම් රූපයාගේ අතහැරීමක්, සන්තියන්ගේ මැරීමක්, වුතියක් තියෙනවා නම් මේක තමයි මේ මරණය කියලා පෙන්න්නේ. එතකොට ඒ ජාතිය නිසා ඇතිවන ජරා මරණ කියන ධර්මාවය යි.

තප් කතමො සොකො: සෝකය කියලා කියන්නේ ඥාති ව්‍යසනය හෝ භොගව්‍යසනයෙන් හෝ රෝගව්‍යසනයෙන් හෝ ශීලව්‍යසනයෙන් හෝ, ව්‍යවසනය කියලා කියන්නේ මෙතැන භාතිය, ඒ කියන්නේ තමන්ට ඇතිවන ස්වභාවය. දෘෂ්ටිව්‍යසනයෙන් හෝ පහස්නා ලදී. ස්පඨි කරහම අන්‍යතර අන්‍යතර ව්‍යසනයකින් සමන්තාගත වූයේ අන්‍යතර අන්‍යතර දුක්ඛ ධර්මයකින් පහස්නා ලද්දේ, සෝකය සෝක කරන බව ඇතුළත සෝකයක්, ඇතුළත පරිසෝකයක්, සිත දවන අයුරක්, දොම්නසක්, සෝකශල්‍යයක් වේද මේ සෝකයයි කියලා කියනවා.

මේක මම හිතන්නේ තේරෙන කාරණාවක්. දැන් අපට යම්කිසි කෙනෙක් බැන්නහම හෝ, තමන්ගේ ප්‍රියවූ දරුවෙක් හරි, ඤාති කෙනෙක් හෝ, මියපරලොව ගියහම, මේක ගොඩක් ඒ අත්දැකීම් ලබලා තියෙන්නේ. ඇතුළත දැවෙන බව, ඇතුළත සෝක කරන බව, ඇතුළත පීඩිවෙන බව, දරාගන්න බැරි බව, තමන්ගේ, අන්න ඒක තමයි මෙතැන සෝකය කියලා කියන්නේ. සමහර අය මේ සෝකය දරාගන්න බැරුව සියදිවි පවා විනාශ කරගන්නවා.

එතකොට මේ සෝකය කියන දේ ඒ කෙන කෙනාගේ අවිද්‍යාව අනුව පැමිණෙන්න පුළුවන්. මේ සෝකය කමියට අනුව පැමිණෙන්නත් පුළුවන්, විපාකයක් වශයෙන්. එතකොට ඒ විපාකය වශයෙන් පැමිණන්නහම, අවිද්‍යා සහගත

කෙනාට මේක පැමිණුනහම එතකොට එයා ඒකේ බොහෝ සේ දුක් විඳිමින් ඒක වධීනය කරනවා. නමුත් එයාට තේරෙන්නේ නැහැ මේ පටිච්චසමුප්පාදය නො දන්නා කෙනා, 'මේ ශෝකය කියන එක මම තුළ හටගත්තේ මේ අරමුණ අපි වරදවා ගත්ත නිසා යි. ඒ අවිද්‍යාව නිසා ඇතිකරගත්තු සංඛාරය නිසා යි මේ ශෝකයෙන් මම දැවෙන්නේ' කියලා, ධර්මය දන්නේ නැති කෙනාට ඒක තේරෙන්නේ නැහැ. ඒක හරියට තමන්ගේ ඇතිවිටි උලක් වගේ එයා දුක් විඳිනවා.

පරිදේවය යි කියලා කියන්නේ, අර වාගේ ම තමන්ට ව්‍යවසනයක්, ඥාති ව්‍යවසනයක්, භෞග ව්‍යවසනය, රෝග ව්‍යසනය ආදී කොයියම් ව්‍යසනයකට පත්වුණාම එයා පරිදේවය කියලා එක හඬා වැටෙන්න බව ගුණ කිය කියා හඬන බව, ගුණ කියකියා පපුවේ අත් ගහ ගහා හඬන බව, ප්‍රලාපයක් කියනවා නම්. පුන පුනා කීමක්, පුන පුනා කියන අයුරක් තියෙනවා නම් ඒකට අපි පරිදේවය කියලා කියනවා. ඒක අර අඬ අඬා කෑ ගහ ගහා ගුණ කිය කියා ඒ හඬන අයුරු.

- ශෝකය කියලා කියන්නේ. එහෙම බවක් නෙවෙයි. ඇතුළත දැවෙන බවක්. ශෝකය කියලා කියන්නේ.
- පරිදේවය කියලා කියන්නේ එහෙම නෙවෙයි. ගුණ කිය කියා තමන් ප්‍රකාශ කරමින්, හඬමින්, විලාප දෙමින් ඇතිවන ස්වභාවය තමයි, පරිදේවය කියලා කියන්නේ.

එතකොට දුක්ඛය කියලා කියන්නේ කායිකව ලැබෙන දුකක්. මෙතැන පෙන්නනවා එහි දූෂිත කවරේ යන්: කායික වූ නොසුවයෙක් කායික වූ දුකෙක්, කාපහසින් උපන් කායික වූ

ද දුකෙක්. කාපහසින්, ඒ කියන්නේ කාය ස්පඨිය නිසා උපන් නොසුව වූ දුක් වූ වේදයියෙක් ඒ කියන්නේ සුව නොවන බවක්, දුක් වූ වේදයියෙක්. කා පහසින් උපන් නො සුව වූ දුක් වූ වේදනායෙක්, මේ දුඃඛ යි කියනු ලැබේ. එතකොට දුක් ය යි කිව්වහම හැම වෙලාවේ ම කයට ලැබෙන ස්පඨියක් නිසා අපට ලැබෙන දුක් ටික තමයි මේ දුකඛං කියලා කිව්වේ.

දොමනස්සං කියලා කියන්නේ චෛතසික නො මිහිරක්, චෛතසිකයන්ගේ සිතිවිලිවල සිතෙන් අපි ඇතිකරගන්නා වූ දොමනස්සයක් තියෙනවා නම් තැවෙන බවක්, ඒක දොමනස්සයයි.

උපායාසය කියලා කියන්නේ මේ අර වාගේ ව්‍යවසනයන්ට පත්වුණහම ඒ ව්‍යවසනය නිසා ආයාසා දී බලවත් වෙහෙසකර බවක්, සිතේ වෙහෙසක්, දැවෙන බවක්, තමන්ට උහුලාගන්න බැරි බවක්, උපායාසය කියලා කියන්නේ.

ඵවමෙනසස කෙවලසස දුකඛන්ධස්ස සමුදයො හොති යනු මෙසේ අමිශ්‍රවූ නොහොත් සියලු දුඃඛරාශීහුගේ එක්වීම වෙයි. සමාගමය වෙයි. සමවධානය වෙයි. ප්‍රාදුර්භාවය වෙයි. එහෙයින් කියනු ලැබෙයි: **ඵවමෙනසස කෙවලසස දුකඛන්ධස්ස සමුදයො හොති**, කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ දුකඛකඛන්ධයාගේ පහළවීම මෙන්න මේ විදියට වෙනවා. කොයි විදියට ද? අවිද්‍යාව නිසා සංඛාර ඇතිවෙලා, සංඛාර නිසා විඤ්ඤාණ ඇතිවෙලා, මේ විදියට උපාදානය නිසා භවය ඇතිවෙලා, භවය නිසා ජාතිය, ජාතිය නිසා ජරාමරණ සෝක පරිදේව දුක් දොමනස් විද්‍යාමාන වෙනවා කියලා දුකඛකඛන්ධයාගේ පහළවීම පැමිණීම විද්‍යාමාන වේ. මෙන්න

මේ මේ විදියට වෙනවා කියලා මේ පරිච්ඡේදයේ බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වනවා.

ඉතින් අන්න එතකොට අපට මේ අට්ඨකතාවෙන් අයිත්වෙලා, මේ හේතුඵල දහම අනුව බැලුවහම ඒ ඒ හේතුවට අනුව මේ සත්ත්වයන්ගේ මේ මේ විදියේ ස්කන්ධයන්ගේ පහළවීම වෙනවා කියන එක යි අපි තේරුම්ගන්නේ.

එතකොට අපි මේ කතාකරපු අන්තිම ටික ගත්තහම භව ප්‍රත්‍යයෙන් උපදින ජාතිය පිළිබඳව, එතකොට මේ ජාතියට කෙළින් ම මේ භවය කමීය කියන එක සම්බන්ධවෙනවා. ඒක මේ බුදුරජාණන් වහන්සේ කමීය සම්බන්ධවෙලා සත්ත්වයෝ ජාති වශයෙන් විවිධාකාරයකට උපදිනබව, සත්ත්වයන්ගේ විවිධත්වයක් පෙනෙන්න තිබෙනබව, බුදුරජාණන් වහන්සේ කමමච්ඡිකා සූත්‍රයේ දී විශේෂයෙන් හොඳට පැහැදිලිකරලා තියෙනවා. චූළ කමමච්ඡිකා සූත්‍රය හා මහා කමමච්ඡිකා සූත්‍රයේ දී ඒක මනාකොට පෙන්වලා තියෙනවා. ඒකත් අපේ දැනුමට එකතුකරගත්තොත් හොඳයි කියලා මම අදහස් කරා.

චූළ කමමච්ඡිකා සූත්‍රය ගත්තොත්, බොහෝ අය මේ කාරණාව අහලා ඇති, චූළකමමච්ඡිකා සූත්‍රයේ, සුභ මානවක කියන මානවකයා ඇවිල්ලා බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් අහන ප්‍රශ්නත් එක්ක තමයි ඒ විග්‍රහකරන්නේ: **භවත් ගෞතමයන් වහන්ස, යම් කරුණෙකින් මිනිසත් බවට පැමිණි මිනිසුන්ගේ මැ හීනප්‍රණීත බව දක්නා ලැබෙයි.** ඊට හේතු කවරේ ද, ඊට ප්‍රත්‍ය කවරේ ද ගෞතමයන් වහන්ස, කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් අහන්නේ මේ මනුස්සයෝ ගැන අදාළ කරලා මේ මනුස්සයෝ වශයෙන් උපදිවිච්ඡි අයගේ උස් පහත් බවක්, හීන ප්‍රණීත බවක්, දක්නට ලැබෙනවා.

ඒ තෝදෙයා මානවක තුමා ඊට පස්සේ කියනවා මෙහෙම:

- ඇතැම් සත්ත්වයෝ අල්පායුෂ්ක වෙනවා. ඇතැම් සත්ත්වයෝ දීඝායුෂ්ක වෙනවා.
- ඇතැම් සත්ත්වයෝ අල්පාබාධ වෙනවා. ඇතැම් සත්ත්වයෝ බොහෝ ආබාධ සහිතව උපදිනවා.
- ඇතැම් සත්ත්වයෝ දුර්වර්ණව උපදිනවා. ඇතැම් සත්ත්වයෝ වණ්ඩත්ව හොඳ උපධි සම්පත්තියක් ඇතිව උපදිනවා.
- ඇතැම් සත්ත්වයෝ අල්පෙශාකායව උපදිනවා. දුගී දුප්පත්වෙලා අල්පෙශාකායව උපදිනවා. ඇතැම් සත්ත්වයෝ මහේශාකායව උපදිනවා. රජවරු, සිටුවරු, මහානුභාවසම්පන්න අය වශයෙන් උපදිනවා.
- ඇතැම් සත්ත්වයෝ අල්පහොඟිව, බොහෝම දුප්පත්ව ආහාර පානයන්ගේ අග හිග ඇතුව ඉන්න හිටින්න තැනක් නැතුව තමයි ඇතැම් සත්ත්වයෝ උපදින්නේ. ඇතැම් සත්ත්වයෝ මහා හෝග ඇත්තහු දක්නා ලැබේ.
- ඇතැම් සත්ත්වයෝ නිව කුළුවල උපදිනවා. ඇතැම් සත්ත්වයෝ උච්චා, උසස් කුළුවල උපදිනවා.
- ඇතැම් සත්ත්වයෝ දුෂ්ප්‍රාඥව, ඒ කියන්නේ ප්‍රඥාව නැතිව මෝඩව උපදිනවා. ඇතැම් සත්ත්වයෝ ප්‍රඥාව ඇතුව, නුවණ ඇතුව, මහා නුවණින් යුක්තව උපදිනවා.

කියලා මේ තෝදෙයා මනාවකයා මේ මනුෂ්‍යයන්ගේ තිබෙන විවිධත්වය පෙන්නලා “ස්වාමීනි මේ කරුණෙන්, මේ ආකාරයෙන් මේ මනුෂ්‍යයන් තුළ හීන ප්‍රණීතභාවයන් දක්නට ලැබෙනවා. ඒකට හේතු කවරේ ද? ප්‍රත්‍ය කවරේ ද කියලා යි බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් මේ මානවකතුමා අහන්නේ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙන උත්තරය මොකක් ද? කමමසසකා මානව, සත්තා කමමදායාදා කමමයොති කමමබ්බු කමමපටිසරණා. කමම. සතො විහජති යදිදං හීනපපණිතතායාති. කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නනවා. එතකොට මාණවකය, සත්ත්වයෝ කමීය සවකීයකොට ඇත්තාහ. කමීය දායාදකොට ඇත්තාහ. කමීය බ්බුකොට ඇත්තාහ. කමීය සවකීයකොට ඇත්තාහ. කමීය පිළිසරණකොට ඇත්තාහ. මේ අයුරින් සත්ත්වයන්ගේ හීනප්‍රණිතභාවය කමීය නිසා වෙනවා මාණවකය, කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ මාණවකතුමාට පෙන්නනවා.

එතකොට එතැන දී බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නන්නේ මේ විදියට ඒ තමන් තමන් කරන ප්‍රතිපදාව අනුව, දැන් එතැන දී පෙන්නන්නේ දැන් අල්පායුෂ්ක හෝ දීඝායුෂ්ක වෙන්න හේතුවෙන් මොකක් ද? ඒ ඒ සත්ත්වයෝ, ඒ ඒ පුද්ගලයන්, ඒ ඒ භවයන් තුළ කරන සත්ත්ව මැරීම, සත්ත්වයන්ගේ ජීවිත විනාශ කරමින්, සත්ත්වයන් ප්‍රාණඝාතාදී අකුශල ධර්මයන් බහුලකොට වාසය කරපු කෙනා, නිරයේ උපදිනවා. නිරයේ උපදිලා යම් විදියකින් මනුෂ්‍යයෙක් වශයෙන් ඉපදුණොත් ඔහු අල්පායුෂ්කව තමයි උපදින්නේ. ඉතා ටික කාලයක් ජීවත්වෙලා මැරෙන්න වෙනවා. ඒ හේතුව තමයි, තවත් සත්ත්වයෙකුගේ ජීවත්වීම අහිමි කරපු එක. ඒ තමන් කියපු ක්‍රියාව තමයි, ප්‍රතිපදාව තමයි ඒක. තව සත්ත්වයන් ජීවත්වෙන්න අකැමැති යි. ඒ සත්ත්වයාගේ ජීවිතයේ අයිතිය අයිත් කරා. මරණයට පත්කරා. ඒ නිසා තමන්ට ද මේ කරපු කමීය නිසා ඵලයක් වශයෙන් තමන්ට ද උපනුපත් ආත්මභාවවල කමී ශක්තිය තියෙන තාක් කල් තමන්ට මොන මොනවාහරි ක්‍රමයෙන් ඒ කාල වකවානුව තුළ මැරෙන්න සිටුවෙනවා. එක්කෝ තව කෙනෙක් විසින් ඝාතනය

කරනවා. මොනවා හරි දෙයක් හේතුවෙලා තමන්ගේ ජීවිතය විනාශවෙලා යනවා. ඒ හේතුව තමන් කරපු, එතකොට අල්පාබාධ හෝ බොහෝ ආබාධ සහිතව උපදින්න හේතුව ඒ සත්ත්වයන්ට කළ හිංසාව යි. පීඩාව යි. සත්ත්වයන්ට කරන හිංසා පීඩාවන් නිසා ඒ ඒ සත්ත්වයන් ඒ කමීය නිසා තමන්ටත් බොහෝ රෝග සහිතව, බොහෝ ආබාධ සහිතව, බොහෝ ලෙඩවෙලා උපදින්න වෙනවා. මනුෂ්‍යයින් වශයෙන් ඉපදුනහම සමහර අය බොහෝ ලෙඩදුක් ඇතුව, ඉස්පිරිතාල ගානේ, අයිසීයුවල දාලා, මේ විදියට බොහෝ ආබාධ සහිතව උපදින්නේ ඒ සංසාරයේ කරපු සත්ත්වයන්ට කරපු හිංසා පීඩා වද හිංසා නිසා තමයි ඒ අනුව වෙන්නේ.

ඒ විදියට සමහර අය දුච්ඡාව හෝ වණ්චත්ව උපදිනවා. ඒ හේතුව තමයි ඒ ඒ සත්ත්වයන් තුළ ක්‍රෝධ කරන බව, වෛරයක්, තරඟාවක්, බඩ වෛරයක්, ක්‍රෝධයක්, නො සතුටුවක්, නො සතුටු බස් ප්‍රකාශකරමින්, සිතේ මේ විදියට ක්‍රෝධය, ද්වේශය, අමනාපය, බහුල කර වාසය කරපුවහම ඒ පුද්ගලයා ඒ ඒ තැන්වල නිරයේ උපදිනවා. යම් විදියකින් මනුෂ්‍යයෙක් වශයෙන් ඉපදුණොත්, දුච්ඡාව, විරූපිව උපදිනවා.

ඒ වාගේ ම ඇතැම් අය මෛත්‍රිය, කරුණාව, සත්ත්වයන්ට ප්‍රිය වචනයෙන් කතාකරමින්, දයාව දක්වමින් කටයුතු කරනවා නම් ඒ ඒ සත්ත්වයෝ උපදිනකොට සුගතියේ ඉපදිලා, යම් විදියකින් මනුෂ්‍යයෙක් වශයෙන් ඉපදුණොත් ඔහු වණ්චත්ව, හොඳ උපධි සම්පත්තියක් ඇතුව හැමෝට ම ප්‍රිය මනාප කෙනෙක් හැටියට උපදින්න හේතුවෙනවා. ඒ තමන් කරපු කමීයට දායාද වශයෙන් ලැබෙන බව බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නවා.

ඒ වාගේ ම යම්කිසි කෙනෙක් අල්පෙශාකා වෙන්න හේතු මොකක් ද? ඊෂ්ඨාව යි. අනික් අයගේ සම්පත් ඉවසන්නේ නැතුව අනිත් අයගේ දේවල් ඉවසීමක් නැතුව, ඊෂ්ඨාකරනවා. ඊෂ්ඨාව නිසා ඔහු අල්පෙශාකාව උපදිනවා.

ඉතින් ඊෂ්ඨා නොකර, අනුන්ගේ සම්පත්වල, අනුන්ගේ දියුණුවේ දී, අනුන්ගේ සැපයේ දී සතුටුවෙනබවක් පුරුදු කරලා තියෙනවා නම්, ඔහු මහෙශාකා ජීවිත ලබනවා කියලා පෙන්නවා.

ඒ වාගේ ම ඇතැම් අය අල්පභෝගීව හෝ මහාභෝගීව උපදින්න හේතුව සසර ගමනේ දී දානාදී කුසල කමීයන් නො කරපු කෙනා ඉතා දිලිඳුව, දුප්පත්ව උපදිනවා. තමන් දුන්නොත් තමයි තමන්ට ලැබෙන්නේ. එතකොට දෙන කෙනාට ලැබෙනවා. ඉතින් සමහර අය ලෝභය නිසා, දුන්නොත් අහිමිවෙනවා කියලා හිතාගෙන ඔහු නො දී, ඒවා රැකගන්නවා. ආරක්ෂා කරනවා. මසුරුවෙන් ඒවා තියාගෙන ඉන්නවා. ඒ නිසා, එයාට නො දුන්නු නිසා, එයාට ලැබෙන්නේ නැහැ. ඉතින් අන්න ඒක තමයි හේතුව.

ඊට පස්සේ ඇතැම් අය මේ නිව කුලවල හා උසස් කුලවල උපදින්න හේතුව මොකක් ද? තමන් තුළ තියෙන මානය නිසායි. සමහර අය මානය නිසා තමන්ට වඩා ගුණයෙන් හෝ වයසින් හෝ සිලයෙන් හෝ වැඩිහිටි අයට ගරු බුහුමන් කරන්නේ නැහැ. ඒ හුනස්න පැනවී හැසිර වූ ඔහු අස්නයක් දෙන්නේ නෑ. පෙර ගමන් කරපු අයට පෙර ගමන් කරන්නේ නැහැ. ගෞරව කරපු අයට ගෞරව කරන්නේ නැහැ. මේ මානය නිසා යි. මැනීම නිසා යි. අන්න ඒ මානය නිසා ඔහු නිව කුලවල උපදිනවා. නිහතමානිකම නිසා ඒ ගරු බුහුමන්

කළයුතු අයට ගරුබුහුමන් කරමින්, සත්කාර කරමින්, ඒ කටයුතු නිහතමානී කම නිසා උසස් කුලවල උපදිනවා.

ඒ වාගේ ම සංඝාර ගමනේ යනකොට මනුෂ්‍යයින් වශයෙන් ඉපදිලා හෝ ඇතැම් අය කලාන මිත්‍රයන් ගාවට ගිහිල්ලා. ඇතැම් අය නුවණැති අය ගාවට ගිහිල්ලා කුසලය මොකක් ද, අකුසලය මොකක් ද, කියලා අහනවා. තමන් පුරුදු කරපු දේ මොකක් ද? තමන්ට අර්ථය පිණිස අනර්ථය පිණිස පවතින්නේ මොනවාද කියලා ඒ ඒ නුවණැති අයගෙන් නො විමසන කෙනා දුප්පාඥව, මෝඩව උපදිනවා.

ඒ විදියට විමසමින් කලාන මිත්‍ර ඇසුරු කරමින්, ප්‍රඥාව පිළිබඳව දියුණුකරගත්තු කෙනා උපනුපත් ආත්මභාවවල බොහෝ ප්‍රඥාව ඇතුළු උපදිනවා කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නනවා.

එතකොට මේ විදියට සත්ත්වයන්ගේ නානත්වයක් ලැබෙන්නේ, මේ කම්මවිභව්‍යාස සූත්‍රයේ දී පෙන්නන්නේ තම තමන් කරපු කමියට අනුව යි. මෙහි අන්තිමට බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නන්නේ, මෙතැන මේ පෙන්නන්නේ, මහණෙනි, මෙසෙයින් මානවකය, අල්පායුෂ්ක බව පිණිස පවත්නා ප්‍රතිපදාව අල්පායුෂ්ක බවට පමුණුව යි. දීර්ඝායුෂ්ක බව පිණිස පවත්නා ප්‍රතිපදාව දීර්ඝායුෂ්ක බවට පමුණුව යි. බොහෝ ආබාධ ඇති බව පිණිස පවත්නා ප්‍රතිපදාව බොහෝ ආබාධ ඇති බවට පමුණුව යි. අල්පාබාධ බව පිණිස පවත්නා ප්‍රතිපදාව අල්පාබාධ ඇති බවට පමුණුව යි. මේ විදියට, ඒ තමන්ගේ ප්‍රතිපදාව අනුව තමන් කරන දේ අනුව තමයි තමන්ට ලැබෙන්නේ. ඉතින් ඒ නිසා ඒ ධර්මය ලැබිවිටි කෙනා තමන් ගතකරණ ප්‍රතිපදාව තමන් ජීවත්වන ආකාරය කල්පනා කරලා බලලා මේ විදියට ජීවත්වෙනවා.

ඒ කියන්නේ අපි වංචාව, බොරුව, කපටිකම, ද්වේශයෙන් ජීවත්වුනොත් තමන්ටත් මේ දේවල් කමානුරූපව විඳින්න වෙනවා කියන එක ඒ ඒ අය තීරණය කර ගත යුතු යි. ධර්මය තියෙන අය මේ විදියට සලකන්නේ. ඉතින් ඒ නිසා මම කැමැති නැතිනම් අනිත් අයගෙන් බැනුම් අහන්න, මම කැමැති නැත්නම් රෝග බහුලව ඉන්න, ආන්න එහෙනම් මම මොකක් ද කළයුත්තේ? අනිත් අයගෙන් බැනුම් අහන්නේ නැතුව ප්‍රියමනාපව ඉන්න නම් අනිත් අයට ප්‍රිය වචනයෙන් කතාකරන්න ඕන. අනිත් අයට කරුණාව, දයාව දක්වන්න ඕන. එතකොට මටත් සසර ගමනේ දී ඒ කරුණාව, දයාව ලැබෙනවා. අනිත් අයගෙන් ගරු බුහුමනට ලක්වෙනවා. කියලා මෙන්න මේ විදියට මේ ප්‍රතිපදාව අපි ඉගෙනගන්න ඕන.

ඉතින් අන්න ඒ ධර්මය ලැබිවිටි කෙනා අන්න ඒ කමිය පිළිබඳව සලකලා බලලා කමියට අනුව තම තමන් මේ දේවල් තමන්ට ලැබෙනවා නේ ද කියලා හිතාගෙන ඔහු ඒ ජීවිතය සකස්කරගන්නවා.

මේ මෙතැන දී බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙතැනත් අපට මේ ජාතියට සම්බන්ධ කරගත්තොත් ඒ මනුෂ්‍ය වශයෙන් ඉපදුනත් මේ ජාති වශයෙන්, ඒ වාගේ ම තිරිසන් ලෝකවල ගත්තත්, කොතැන ඉපදුණත්, ඒ තමන් කරපු කමියට දායාද වශයෙන් අන්න ඒ විදියට ලැබෙනවා. එතකොට එක ම ජාතියක මනුෂ්‍යයින් වශයෙන් ඉපදුණත්, ඒ සත්ත්වයන්ගේ මේ හීණ ප්‍රණීතභාවයන් ලැබෙන්නේ ඒ ජාතිය තුළ මේ කමියට අනුරූපව බවයි බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා වදාළේ.

ඉතින් ඒ නිසා අපට මේක බැහැර කරන්න බැහැ. මේ කාරණා අපි හොඳින් සිතේ තියාගෙන අපි ජීවිතය, මේ

ලැබිවිටි ධර්ම ලාභයත් එක්ක මේක ඉතාමත් අඵවත් විදියට අපේ ජීවිත සකස්කරගන්න පුළුවන් ධර්ම මාර්ගයක් තමයි අපට ලැබිලා තියෙන්නේ.

ඉතින් ඒ ඔබට මම විස්තර කරේ, බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ වූලකමමවිහඞග සූත්‍රයේ දී මේ සත්ත්වයන්ගේ ජාතිය පිළිබඳව පෙන්නාපු ආකාරය යි.

මහා කමමවිහඞග සූත්‍රය:- තවත් විග්‍රහ විවරණයක් තියෙනවා මහාකමමවිහඞග සූත්‍රයේ. සූත්‍ර වශයෙන් අපි මූල ඉඳන් කතාකරොත් මේක අපට මේ විදියට කතාකරන්න බැහැ. ඒක ලොකු දේශනාවක් වෙනවා. ඉතින් ඒ නිසා මම ඒකටත් මේකට අදාලව සූත්‍රයේ තියෙන කොටස් තමයි මම මතුවරලා ගන්නේ.

එතකොට මහාකමමවිහඞග සූත්‍රයේ දී ඒක බුදුරජාණන් වහන්සේ එතැන දී ඉතාමත් ලකෂණ දේශනාවක් බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නනවා. මේ මහාකමමවිහඞග සූත්‍රයේ දී. ඒක බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ වේළුවනාරාමයේ වැඩ ඉන්න කොට ආයුෂ්මත් සමිඳි කියන සවාමීන් වහන්සේ හා පොතිල කියලා පරිබ්‍රාජකයෙක් අතර ඇතිවෙව්වි සංවාදයක් නිදාන කරගෙන තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ කමමවිහඞග සූත්‍රයේ දී දේශනා කරේ.

එතැන දී ඒ නිදානය අපි ඒ කථාව පොඩ්ඩක් අත්හැරලා, මේකට අදාල කොටස ගත්තොත් එතැන බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නනවා,

ආනන්දය, ලොකයෙහි විද්‍යමාන වූ මේ පුද්ගලයෝ සතර දෙනෙකි. කවර සතර දෙනෙකු යත්: ආනන්ද ය, මෙලොව කිසි පුද්ගලයෙක් මෙලොව පණ්ඩා කරනු වෙයි. අයිනාදන් ගනු වෙයි. කාමයෙහි මිසභසර ඇතිවෙයි. මුසවා බණනු

වෙයි. පිසුනුබස් ඇතිවෙයි. පරොස්බස් ඇතිවෙයි. පලස් බණනු වෙයි. අභිධාන බහුල වෙයි. ව්‍යාපන්න චිත්ත වෙයි. මිථ්‍යාදෘෂ්ටික වෙයි. හේ කායභෙදයෙන් මරණින් මතු අපාය දුර්ගති විනිපාත සංඛ්‍යාත නිරයට වදියි. මේ ආනන්ද, මේ ලෝකයේ පුද්ගලයෝ සතරදෙනෙක් විද්‍යාමානවෙනවා. හතරදෙනා කවුද?

1. ආනන්ද, ලෝකයේ විද්‍යාමානවන පුද්ගලයෝ සතර දෙනා කවරේ ද යත්, මෙලොව පුද්ගලයෙක් මෙලොව පණ්ඩිත, සතුන් මරන්නේ සොරකම් කරන්නේ, කාමයෙහි වරදවා හැසිරෙන්නේ, බොරු කියන්නේ, පිසුණු බස් කියන්නේ, රළු බස් කියමින් හිස් වචන කතාකරමින්, අවිද්‍යා, ව්‍යාපාදය, මිත්‍යාදෘෂ්ටිය කියන මේ දස අකුසල කමීයන් බහුලකොට වාසය කරනවා. ඒ පුද්ගලයා කායභෙදයෙන්, මරණින් මතු අපාය දුර්ගති විනිපාත සංඛ්‍යාත නිරයට එළඹෙයි. මේ එක පුද්ගලයෙක් ඒ විදියට දශ අකුසල කමී පට කරන කෙනා ඉන්නවා එක්කෙනෙක් මැරුණායින් පස්සේ නිරයට යනවා.

2. ඊට පස්සේ තව පුද්ගලයෙක් ඉන්නවා මේ විදියට ම ආනන්ද, දෙවෙනි පුද්ගලයා කවරේ ද? ඒ යම් පුද්ගලයෙක් මේ විදියට සතුන් මරමින්, සොරකම් කරමින්, කාමයෙහි වරදවා හැසිරෙමින් මේ විදියට දස අකුසල කමීයන් ම සමාදානය වෙලා ඉන්න පුද්ගලයෙක් ඉන්නවා. ඔහු මරණින් මත්තේ හේ කාබුන් මරණින් මතු, කාය භේදයෙන් මරණින් පස්සේ, සුගති සංඛ්‍යාත ස්වර්ග්ලෝකයට පැමිණෙයි. එහෙම පුද්ගලයෙක් ඉන්නවා. දැන් මේකට ඇතැම් කෙනෙකුට ප්‍රශ්නයක් වෙන්නට පුළුවන්. ඒක අපි කතා කරමු. මේවා.

3. ඊට පස්සේ තව පුද්ගලයෙක් ඉන්නවා, ආනන්ද, මෙලොව කිසි පුද්ගලයෙක් මෙලොව ප්‍රාණඝාතයෙන් වැළැකිලා,

සොරකමින් වැළැකිලා, බොරු කීමෙන් වැළැකිලා, කේලමින් වැළැකිලා, මේ දශ අකුසල කමීයන්ගෙන් වැළැකිලා, දශ කුශල කමීපථයන් කරමින් ඉන්න පුද්ගලයෙක්. ඔහු ඒ පුද්ගලයා මරණින් මත්තේ සුගති සංඛ්‍යාත ස්වභී ලෝකයට පැමිණෙයි. ඒ තුන්වැනි පුද්ගලයා යි.

4. සතරවැනි පුද්ගලයා තමයි, ඒ විදියට ම දස කුසල කමී පථයන් කුසල කමීයන් සමාදානකොටගෙන, වාසය කරන, බහුල කරන වාසය කරන පුද්ගලයා. ඒ පුද්ගලයා මරණින් මත්තේ, එතැන පෙන්නනවා, සම්ඵප්පලාපයෙන් වැළකුණේ අනභිධ්‍යාව අව්‍යාපාදය, සම්ඳිටු ඇතිවෙයි. ඒ පුද්ගලයා මරණින් මත්තේ අපාය දුර්ගති විනිපාත වූ නිරයට පැමිණේ.

ඔන්න මේ පුද්ගලයෝ සතර දෙනෙක් විද්‍යාමානවෙනවා.

- එක් පුද්ගලයෙක් තමයි, දස අකුසල කමී පථයන් කරලා ඔහු නිරයට යනවා.
- තවත් පුද්ගලයෙක් ඒ විදියට ම අකුසල කමීයන් කරලා, සුගතියට යනවා.
- ඒ වාගේ ම ඊළඟ පුද්ගලයා කුසල කමීයන් කරලා සුගතියට යනවා.
- තව පුද්ගලයෙක් ඉන්නවා කුසල කමීයන් කරලා දුර්ගතියට යනවා.

ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ කම්මවිභච්ඡගය, මේක ඇත්තට ම බුදු කෙනෙකුට විතර යි දේශනා කරන්න පුළුවන් කියන එක බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරා. මහාකම්මවිභච්ඡගය, තථාගතයන් වහන්සේ නමකට විතර යි මේක වැටහෙන්නේ. ඉතින් මේ විදියට විද්‍යාමාන වෙන පුද්ගලයෝ ලෝකයේ ඉන්න කොට ඇතැම් මහණ බමුණෝ බුදුරජාණන් වහන්සේ

ඇතැම් මහණ බමුණන් වීයථිය කරලා, උත්සාහ කරලා, ප්‍රයෝග කරලා, භාවනා කරලා, යම් චිත්ත සමාධියක් ලබාගන්නවා. ඒ චිත්ත සමාධියක් ලබාගෙන ඔහු පෙර විසූ කඳු පිළිවෙළ බලනවා. බලනකොට යම් පුද්ගලයෙක් පෙනෙනවා, මෙලොව, මනුෂ්‍ය ලෝකයේ ඉන්නකොට ඔහු අර විදියට දස අකුසල කම් පටයන් කරලා, කම් පටයන් කරලා මරණින් මත්තේ දුර්ගති වූ විනිපාත නිරයට පැමිණෙනවා. මෙන්න මේ පුද්ගලයා අර හිත දියුණු කරපු බ්‍රාහ්මණයා දකිනවා. ඒ දැක්කායින් පස්සේ මේ බ්‍රාහ්මණයා කල්පනා කරනවා, හවත, පාප කමියක් ඇත. දුශ්චරිතයාගේ විපාකයක් ඇත. යම් හෙයකින් මම මෙලොව දී ප්‍රාන වධය කළ සොරකම් කළ ආදී දශ අකුසල කමියන් කළ පුද්ගලයා මරණින් මතු දුර්ගති විනිපාත නිරයට පැමිණේ යි දකිමි. ඊට පස්සේ හේ මේසේ කියයි. හවත, යමෙක් ප්‍රාණවධය කරණුයේ, අයිනාදන් කරනුයේ, මිසදිටු ඇති ඔහු මරණින් මත්තේ ඒකාන්තයෙන් නිරයට පැමිණෙනවා කියන අදහසක් එනවා. මේ අදහස ඔහු දැකලා ඒ අදහස දෘෂ්ඨි වශයෙන් අරගෙන පරාමර්ශණය කරලා අරගෙන, මේ අදහසේ යම් කෙනෙක් ඉන්නවා නම් ඒක ම සත්‍ය යි. අනික් සියල්ල මිත්‍යා කියන තැනකට පැමිණෙනවා. පැමිණිලා ඔහු දර්ශනයක් ගෙනෙනවා, යම් කිසි කෙනෙක් අකුසල කමියන් කරනවා නම් ඔහු ඒකාන්තයෙන් නිරයට පැමිණෙනවා කියන දර්ශනයක් ගෙනෙනවා.

ඊට පස්සේ ඇතැම් කෙනෙක් මේ විදියට භාවනා කරලා, හිත දියුණු කරලා, සමායක් ප්‍රඥාව නිසා, උත්සාහය නිසා, චේතනා සමාධියක් ලබලා, ඒ පුද්ගලයාත් මිනිස් ඇස ඉක්මවූ දිවසින් අර ප්‍රාණඝාතය, හොරකම් කරපු ආදී පුද්ගලයෙක් දැකලා, ඔහු මරණින් මත්තේ ඔහු මරණින් මත්තේ තෙල පුද්ගලයා

මරණින් මත්තේ ස්වථී සංඛ්‍යාත සුගතියට පැමිණියා දකිනවා. අන්න අර විදියට පවුකම් කරපු කෙනා දිව්‍ය ලෝකයේ හරි කොහේ හරි ඉපදිලා ඉන්නවා දකිනවා.

දැන් මේ බමුණා, මේ බ්‍රාහ්මණයා කල්පනා කරනවා, මොකක් ද? හා, අර පවුකම් කරත් සුගතියේ ඉපදෙනවා. ඊට පස්සේ ඔහු අදහසක් ගෙනෙනවා, පාපකමීයෝ නැත. දුශ්චරිතයන්ගේ විපාක නැත. මෙලොව පණිවා සතුන් මරන්නේ, සොරකම් කරන්නේ, මිසඳිටු ඇත්තේ, ඒ වාගේ විපාකයක් නැත කියලා, ඒ නිසා යම් සුගති කමී තියෙනවා නම්, ඒ වාගේ හෝ දුගීති කමී තියෙනවා නම් ඒවාගේ විපාක නෑ කියලා, ඒ කියන්නේ පාපකමීයන්ගේ විපාක නෑ කියලා, අදහසක් දෙනවා.

ඉතින් මේ දෘෂ්ඨියක් වශයෙන් අරගෙන මම මේක දැක්ක නිසා, මිනිස් ඇස ඉක්ම වූ දඬිනයකින් මම දුටුවා. මේ විදියට අකුසල කමී කරපු කෙනා සුගතියේ ඉපදිලා ඉන්නවා. ඒ නිසා මේ පවුකම් කරාට විපාකයක් නෑ කියලා දෘෂ්ඨියකට ගියා.

ඒ වාගේ ම තව පුද්ගලයෙක් ඉන්නවා ඒ පුද්ගලයාත් ඒ විදියට ම චේතෝ සමාධියක් ලබලා, යම් පුද්ගලයෙක් දකිනවා මෙලොව කුසල් කරපු කෙනෙක්. දස කුසල කමීයන් කරපු කෙනා සුගතියේ ඉපදිලා ඉන්නවා. ඒ පුද්ගලයා දැකලා ඒ බ්‍රාහ්මණයා හිතනවා කුසල කමීයන්ගේ විපාකයක් තියෙනවා. කුසල කමීයන්ගේ ඵලයක් තියෙනවා. යම් හෙයකින් සතුන් මැරීමෙන්, සොරකම් කිරීමෙන් වැළකුණේ ද, ඔහු සුගති සංඛ්‍යාත ස්වථී ලෝකයේ ඉපදිලා ඉන්නවා. ඒ නිසා යම් කුසල කමීයක් කරනවා නම් ඒ සියලු දෙනා

සුගතියේ උපදිනවා කියන දැක්මකට, දෘෂ්ඨියකට පැමිණෙනවා.

ඒ වාගේ ම යම්කිසි කෙනෙක් ඉන්නවා ඒ වාගේ ම සිත දියුණු කරලා බලනකොට අර දස කුසල කමීයන් කරපු කෙනා නිරයේ ඉපදිලා ඉන්නවා දකිනවා. ඊට පස්සේ ඒ පුද්ගලයා, ඒ බ්‍රාහ්මණයාට අදහසක් එනවා මේ කුසල කමීයන්ගේ විපාකයක් නැහැ. කුසල කමීයන්ගේ හොඳ විපාක නැහැ. කුමක් නිසා ද? මම මේ කුසල කමීයන් කරපු කෙනා අපායේ දුර්ගති විනිපාත නිරයට එළඹෙනවා දැක්කා කියලා මේ කාය සුවරිතයාගේ විපාක නැත. මෙ ලොව සතුන් මැරීම, සොරකම් කිරීම, ආදී මේවාගෙන් වැළකුණාට ඒවාගේ විපාකයක් නැත කියලා දෘෂ්ඨියට පැමිණෙනවා.

ඉතින් මේ ආනන්ද, යම් හෙයකින් මහණ බමුණෝ හෝ මෙසේ පාප කමීයෝ ඇත. දුශ්චරිතයාගේ විපාකය ඇත කියලා හෝ යමක් කියනවා නම් ඒ කතාව අනුදනිමි. බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා, ආනන්දය, එහි යම් මහණෙක් හෝ බමුණෙක් මෙසේ කියා ද: 'පාපකමීයෝ ඇත. දුශ්චරිතයාගේ විපාකයක් ඇතැ' යි. කියලා යමක් කියන ඔහුගේ මේ කියමන අනුදනිමි. හේ මෙසෙයිනුත් යම් බසක් කියයි නම්, හැබැයි ඔහු තවත් බසක් කියනවා ඒ හැම දෙනා පාපකමීයක් කරනවා නම්, දුශ්චරිතයක් කරනවා නම්, ඒ හැම දෙනා, සතුන් මරණ, සොරකම් කරන, හැම දෙනා අපාය දුර්ගති විනිපාත සංඛ්‍යාත නිරයට පැමිණියහු දිටිමි යි යම් බසක් කියනවා නම් ඒ බස නො අනුදනිමි. එය මම ප්‍රතික්ෂෙප කරනවා කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ කියපු පව්කම් කරපු කෙනා නිරයට පැමිණෙනවා කියන කතාව හරි. හැබැයි පව්කම් කරපු හැමෝම නිරයට පැමිණෙනවා

කිව්වොත් ඒ කතාව මම පිළිගන්නේ නැහැ කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරලා.

ඒ වාගේ ම පච්ඡාසන කරපු කෙනෙක් සුගතියට යනවා කියන කතාවක් තියෙනවා. මහණෙනි, මම ඒ කතාව අනුදනිමි. හැබැයි පච්ඡාසන කරපු හැමෝම සුගතියට යනවා කියලා කිව්වොත් ඒ කතාව මම අනුදනන්නේ නැහැ. නො අනුදනිමි කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වනවා.

ඒ වාගේ ම අනික් දෙකටත් ඒ විදියට ම දේශනා කරනවා.

යම් කිසි කෙනෙක්, කුසල කම්මයන් කරපු කෙනෙක් දුගතියට යනවා. ඒ කතාව පිළිගන්නවා. ඒ කතාව මම අනුදනනවා. යම් කිසි කෙනෙක් කියනවා නම් කුසල කම්ම කරපු හැමෝම සුගතියට යනවා කියනවා නම්, ඒ කතාව මම ප්‍රතික්ෂේප කරනවා.

මේ විදියට යම්කිසි කෙනෙක් කුසල කම්මයන් කරලා දුගතියට යනවා කිව්වොත් ඒ කතාව පිළිගන්නවා. හැබැයි හැමෝම දුගතියට යනවා කිව්වොත් ඒ කතාව මම ප්‍රතික්ෂේප කරනවා කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ කමමවිභවස සූත්‍රයේ දී දේශනා කරනවා.

ඒ විදියට දේශනා කරලා, බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වනවා ආනන්දය, ඒ ශ්‍රමණබ්‍රාහ්මණයන් අතුරින් යම් පුද්ගලයෙක් පණ්ඩායෙන් - සතුන් මැරීමෙන් - වැළකියේ ... සම්මිදු ඇතියේ සොරකමින් වැළකිලා කුසල කම්ම පටයන් කරලා, ශරීරයාගේ හේදයෙන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ නපුරු ගති ඇති විවස වැ පතිත වන නිරයට පැමිණේ ද, ඔන්න යම් කිසි කෙනෙක් කුසල කම්මයෝ කරලා නිරයට පැමිණුනා නම්, නිරයට පැමිණුනා නම්, ඔහු විසින් දූෂ්ටවේදනාවට ප්‍රත්‍ය වූ ඒ පාපකර්මය කැල මැ කරන ලද හෝ වෙයි. ඔහු විසින්

දූඛවේදනාවට හේතු වූ ඒ පාප කමීය පසු වැ කරන ලද හෝ වෙයි. ඔහු විසින් ඒ පාපකමීය මරණාසන්න මොහොතේ හෝ කරන ලද්දේ වෙයි. එකරුණෙන් මරණින් මත්තේ අනිෂ්ඨ විපාක ඇති, දුක් ඇති නිරයට පැමිණෙන්නට හේතුවෙනවා කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නවා. ඉතින් ඒ යම් හෙයකින් මේ මෙලොව සතුන් මැරීමෙන්, සොරකම් කිරීමෙන් ආදී මේවායින් වැළකුණත් ඒ පාපකමීයේ විපාක ඒ පුද්ගලයා මේ ජීවිතයේ කරපු එකක් නෙවෙයි. ඒක පෙර ජීවිතයේ කරපු එකක්. එහෙම නැතිනම් මේ ජීවිතයේ ම කරපු අකුසලයක් නිසා මරණාසන්න මොහොතේ ඉදිරිපත්වෙලා, අර කුසල කමීයන් කරද්දී දුගතියකට යන්න පුළුවන් බවයි බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ කමමවිහඬස සූත්‍රයේ දී දේශනා කරන්නේ.

ඒ විදියට මහාකමමවිහඬස සූත්‍රයේ දී, සත්ත්වයන් කුසලකමී කරත් දුගතියට යන්න පුළුවන්. කුසල කමී කෙනා සුගතියට යන්න පුළුවන්. අකුසල කමී කෙනා දුගතියට යන්න පුළුවන්. අකුසල කමී කෙනා සුගතියට යන්න පුළුවන් භවය බවක්, විමක් මේ සත්ත්ව කමීය තුළ විද්‍යාමාන යි.

ඉතින් ඒ නිසා තමයි අපි හැම වෙලාවේ ම ඒකට පිලියමක් වශයෙන් අපි ආමිශ වශයෙන් කුසල කමීයෝ කරන ගමන් හිත හදාගැනීම කියන එක කළ යුතු යි. ඉතින් මේක අපි හැම වෙලාවේ ම තේරුම් ගන්න.

ඇතැම් අය කුසල කමීයෝ නො කර හිත හදාගැනීම විතරක් කරනවා.

ඇතැම් අය කුසල කමීයන් ම පමණක් කරනවා හිත හදන්නේ නැතුව. සිහිය නුවණ භාවනාවෙන් දියුණු කරන්නේ නැතුව, මේ විදියට අන්තගාමී වෙනවා.

නමුත් අපි මේ දෙක ම කළ යුතු යි.

මොකද, අපි හිත හදාගැනීම විතරක් කරාට පසුකලෙක ඔහුට ඒ මොනවා හරි දෙයක් නිසා ඒ ප්‍රතිපදාව රෝගයක් නිසා හෝ, තමන්ට ආයුෂයෙන් පිරිහීම නිසා හෝ ප්‍රතිපදාව යම් විදියකින් ගිලිහිලා ගියොත් ඔහුට සිහිකරගන්න කරපු කුසලකමියක් හෝ තියෙන්නට ඕන. එතකොට ඔහුට මරණාසන්න මොහොතේ ඒක හෝ සිහිවෙනවා කරගත්තු කුසලය. ඉතින් කොච්චර කුසල් කරත් හිත හදාගත්තේ නැතිනම් ඒ පුද්ගලයා මරණාසන්න මොහොතේ මේ කුසල් සිහිකරගන්න බැරි අවස්ථාවක් ආවොත් ඤාණික මරණයක් හෝ මොනවා හරි සිහිය විකල් වෙවි මේ අධික වේදනාවට පත්වෙලා මැරෙන්න වුනොත් මියයන්න වුණොත් ඔහු අර හිත හදාගත්තේ නැති නිසා අර වේදනාවත් එක්ක, ඔහුට ඒ දුකත් එක්ක අකුසලයක් හිතට එන්න පුළුවන්. අන්න ඒ නිසා ඒ හිත හදාගෙන හිටපු කෙනා අර මරණාසන්න මොහොතේ කොයි තරම් වේදනාවක් දුකක් ආවත් තමන් ඒක මැඩගෙන ඒ වෙලාවේ සිත කුසලයක ඉදිරිපත්කරගන්න පුළුවන්කම තියෙනවා.

අන්න ඒ නිසා මේ අපි මේ සංසාර ගමන කෙටිකරගෙන යන නිවන් ගමනේ දී මේ දෙක ම අපි කරගන්න ඕන. හිත හදාගැනීම හා කුසල් කිරීම යන මේ දෙක.

බුදුරජාණන් වහන්සේ අන්තිමට පෙන්නන්නේ ‘ආනන්දය, මෙසෙයින් අකුශලය මැඩලන අකුශලකර්මයෙක් ඇත. කුශලය මැඩලන අකුශලකර්මයෙක් ඇත. කුශලය මැඩලන කුශලකර්මයෙක් ද ඇත. අකුශලය මැඩලන කුශලකර්මයෙක් ද ඇතැ’ යි බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ මහාකමමවිභව්‍ය සූත්‍රය ඔය විදියට දේශනා කරලා ඇතැම් අකුශලයන්, දැන්

සමහරවිට කෙනෙක්ට අකුශලයක් විපාක දීලා තියෙනවා. ඊට වඩා බලවත් අකුශලයක් විපාක ඉදිරිපත්වුණොත් අර අකුශලය යටපත්කරගෙන අලුත් අකුශලකමීය ඉදිරිපත්වෙලා ඔහුට විපාක දෙනවා. ඉතින් සමහර අපි කියමුකො යම් කිසි කෙනෙක් ආහාර පාන නැතුව දුකසේ ගත කරනකොට මෙහෙම ගත කර කර ඉන්නකොට සසර කරපු තවත් සත්ත්ව හිංසාවක් නිසා ඒක ඔහුට ඉදිරිපත්වෙලා, සමහරවිට ඔහුගේ ඇස් දෙක අහිමිවීම, අතපය අහිමිවීම, වාහනයක හැප්පිලා ඔහු ඉතාමත් අසරනවීම වගේ මේ දේවල් වෙන්න පුළුවන්. අර අකුසලයක් මැඩගෙන තවත් අකුශලයක් ඉදිරිපත්වෙනවා.

ඇතැම් අයට මේ විදියට දුගී දුප්පත්වෙලා අකුසලයක් ඉදිරිපත්වෙලා ඉන්නකොට තමන් පෙර කරපු කුසලකමීයක් ඉදිරිපත් වී එම නිසා අර අකුසල සියල්ල ම යටපත්වෙලා සමහර විට අපට ඉන්දික දුගියා වගේ කෙනෙක්, එයන් දුගියා, ඒ වාගේ ම අර තව කෙනෙක් හිටියේ සී සාමිත් හිටපු ඒ දුප්පත් මනුස්සයා. එයාට ඒ කුසල කමීය ඉදිරිපත්වෙලා ඒ ජීවිතයේ ම කරපු නිරෝධ සමාපත්තියට සමච්ඡින රහතන් වහන්සේට දන් දුන්න නිසා ඒ ජීවිතයේ ම කුසල කමීය විපාක දුන්නා. අර අකුසලය මැඩගෙන කුසලය ඉදිරිපත්වුණා.

ඒ වගේ ම කුසලය මැඩගෙන කුසලකමීයෝ ද ඇතැම් විට කුසලයක් ඉදිරිපත්වෙලා තවත් එයා එක පාරට ම කෙනෙක් දියුණුවට පත්වෙනවා. සැපයට පත්වෙනවා. සාමාන්‍ය කුසලයක් තිබුණ කෙනා. ඉතින් ඒ කුසලය මැඩලන කුසලකමීයක් ඇත. අකුසලය මැඩලන කුසල කමීයකුත් ඇත. ඒ වගේ ම ඇතැම් අය අකුසලයකින් ඉන්න කෙනා ඒ අකුසලය යටපත් කරගෙන කුශලයන් ඉදිරිපත්වෙනවා.

මේ විදියට මේ කමිය කියන එක සත්ත්වයන් තුළ විවිධ ආකාරයෙන්, විවිධ අවස්ථාවලදීත් මේ විචිත්‍රව අපට සම්මුඛවෙනවා. මුහුණදෙනවා.

ඉතින් අන්න ඒ ආකාරයට මේ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ හැම එකක් ම මේ සත්ත්වයන් තුළ, මේ විදියේ අපට පෙනෙන්නේ කමිය නෙවෙයි. අපට පෙනෙන්නේ විපාකය යි. විපාකයත් බොහෝ විට මේ කමියේ විපාකය කියන එක ධර්මය නො දන්නා අයට බොහෝ අප්‍රකට යි. එයාලා මේ විපාකය පිළිබඳව ඒ සම්මුති වශයෙන් වරදවා තමයි හිතන්නේ. එයාට සමහරවිට අනික් අය කරපු දේවල් නිසා, තමන්ගේ අම්ම තාත්තලාගෙන් ලැබිවිට ඒවා නිසා තමන් උත්සාහයෙන් ලැබිවිට දේවල් හැටියට මේ විදියට පමණයි සලකන්නේ. එහෙම ලැබෙන බවක් තියෙනවා. හැබැයි එහෙම ලැබෙන බව සිද්ධවෙන්නේ තමන් කරපු කුසල අකුසලයන්ට කමියට අනුරූපව තමයි ඒ දේවල් ලැබෙන්නේ.

ඉතින් අන්න ඒ නිසා නො පෙනෙන කමියන්ට ලැබෙන විපාකයන් පිළිබඳව අපි මනාකොට අවබෝධ කරගත්තොත් ඒ අවබෝධ කරගැනීමත් එක්ක අපට පුළුවන්කම තියෙනවා ඒ නිවැරදි කමියන් අපි සිටිකරගන්නත්, ඒ කමියේ විපාකය පිළිබඳව තේරුම් අරගෙන ඉන් ඉපදුනොත් මෙබඳු නොයෙක් ආකාරයේ කම්මලට මුහුණ දෙන්න වෙනවා.

ඒ වාගේ ම අද අපි මනුෂ්‍යයෝ වුනාට තව විපාක දෙන්න නො හිතපු ආකාරයේ කම් කොයි වෙලාවේ හෝ ඉදිරිපත්වෙන්න පුළුවන්. ඉතින් අන්න ඒ නිසා ඒ යම් අකුසලයක් ආවත්, ඒ අකුසලය මැඩගන්න පුළුවන් කුසල කම් ශක්තියක් මම ඇතිකරගන්න ඕන. එහෙම නැතිනම් මේ කුසලාකුසල කමියන් තිබුණොත් කොයි මොහොතේ හරි

විපාක දෙන්න පුළුවන් නිසා මේ සසර ගමන කොහොම හරි නිමාකරගන්න ඕන කියන මෙන්න මේ අදහස්වලට අපි පැමිණෙන්නටයි මේ අපේ මේ දේශනාවල උත්සාහය.

ඉතින් ඒ නිසා අද මේ පටිච්චසමුප්පාද විග්‍රහයේ දී මේ හව පව්වයා ජාති කියන එකත්, ඒ වාගේ ම ජාති ප්‍රත්‍යයෙන් වන ජරා මරණ, සෝක, පරිදේව, දුක් දොම්නස් කියන මේ දේවල් අපට මේ පටිච්චසමුප්පන්නව, පටිච්චසමුප්පාදයට අනුකූලව ලැබෙන බව තමයි ඔබට විග්‍රහ කරේ. ඉතින් ඒ අනුව අපට ඇතිවන නොයෙක් ආකාරයේ ශෝක පරිදේව, දුක් දොම්නස්, මේ දේවල් ගත්තහම මේ දේවල්වලින් මිදෙන්න විශේෂයෙන් ජරාවෙන්, මරණයෙන් අපට වළකින්න බැහැ. ඉපදුනා නම් ඒ ටික ලක්වෙනවා. නමුත් උපන්න ජීවිතයේ මේ ශෝක පරිදේව දුක් දොම්නස් ආදී උපායාසයන්ගෙන් ඒවාගෙන් දුක් නො විඳ ඉන්න අපට මේ ධර්මය උපකාර කරගන්න ඕන. මේ දේවල් අවිද්‍යාව නිසා සංඛාරය නිසා, අපේ වැරැදි වැටැහීම නිසා, අපේ වැරැදි මෙනෙහි කිරීම නිසා, අරමුණ ගන්න ආකාරය, අරමුණ බලන ආකාරය අනුව ඒ ඒ සෝක පරිදේව දුක් දොම්නස් එන බව අපි වටහා ගත්තොත්, ඒවා තේරුම් ගත්තොත්, ඒ ඒ සෝක ධර්මයන්ගෙන්, පරිදේවයන්ගෙන් හඬා වැළැපෙනබවින් මිදෙන්න පුළුවන්.

ඒ නිසා පින්වතුනි, මේ ධර්මය ලැබිච්ච කෙනා ලෝකය පුරා කැගහමින්, හඬා වැළැපෙමින්, පපුවේ අත්ගහමින් හඬන අරමුණුවලදී ඒ අරමුණ ම ස්පඨ්ඨ කරනවා චුට්ටක්වත් දුකක් නැතුව. ඒ ඇතුළාන්ත්‍රය උඩ ධර්මයක් තියෙන නිසා. කෙනෙක් හඬනවා. කෙනෙක් නො හඬා ඉන්නවා. එක ම අරමුණ ඔහුට ලැබෙන්නේ. ඉතින් අන්න එහෙම දුකක් නො විඳ ඉන්න මෙ ලොව ඇතිවන දුක්වලින් වැළැකෙන්න, පරලොව

දුක්වලින් වළකින්න තමයි අපිට මේ උතුම් ධර්මයක් තියෙන්නේ.

ඉතින් ඒ නිසා මම හැමදාම මතක්කරන්නේ ඒකයි. ඒ ධර්මය මේ තමන්ගේ ඇලුම් කරපු, තමන්ට උපකාර කරපු මගේය යි සලකාගත්තු ඥාති කෙනාගේ වියෝවීම ඒ ඇතිවන පිවිටීම, පරිදේවය, හඬා වැළැපීම ඒ අහිමිවීම නිසා තමන් තුළ ඇතිවන දුක නැතිකරන්න අපට සල්ලි දීලා භෞතික දේවල්වලින්, කුලයෙන් බලයෙන් ධනයෙන් කවදාවත් ඒක කරන්න පුළුවන්කමක් නැහැ. එහෙනම් ඒක කරන්න පුළුවන් වෙන්නේ ධර්මයේ බලයෙන් පමණක් යි. ඒක කවදාවත් මිළකට ගන්න පුළුවන් එකක් නෙවෙයි.

අන්න ඒ නිසා තමයි තියෙන්නේ ධර්මය කියන එක අපට මිළ කරන්න බැරි, වටිනාකමක් තීරණය කරන්න බැරි දෙයක්. ඒක කොයි තැනක ඉපදුණත්, එයාට ඒ පුරුදු කරපු, පුහුණු කරපු ධර්මය කොතෙත්ට ගියත් ඒක ඉදිරිපත්වෙලා ඔහු ආරක්ෂා කරනවා. **ධම්මො හවෙ රක්කිති ධම්මචාරී.** ධර්මය අනුව හැසිරෙන කෙනා ධර්මය විසින් ම රකිනවා කියලා බුදු භාෂිතයේ තියෙන්නේ අන්න ඒ නිසා යි.

ඉතින් ඒ නිසා අද අපේ මේ පටිච්චසමුප්පාදයේ මේ අඩිග විග්‍රහය අදින් අවසන් කරනවා. එතකොට අවිද්‍යාව, සංඛාර ආදී මේ කොටස් අපි ඇතැම් තැන් වැඩිපුර විග්‍රහ කරා. ඇතැම් කොටස් එක වාරයකින් අවසන් කරා. කොහොම වුණත් මේ පටිච්චසමුප්පාදයේ දී වැඩිපුර අපට ප්‍රත්‍ය, ප්‍රත්‍යක්ෂත්වනභාවයන්, ඒ වාගේ ම සැඟවිලා තියෙන මෙතෙක් විස්තර නො වෙච්ච කොටස් පිළිබඳව අපි මේ අංග එක එක අරගෙන කතාකරන්න යෙදුනා. ඒ වාගේ ම සූත්‍ර පාදක අරගෙන, අභිධර්මයේ කොටස් අරගෙන, පට්ඨානයේ

කොටස් අරගෙන, මේ ආකාරයෙන් මේ කෙනෙකුට මේ කවදා හරි අනාගතයේ වුණත් පටිච්චසමුප්පාදය පිළිබඳව ගැඹුරු අර්ථයන් ගැන නො දන්නා දේවල් දැනගන්න ඉතින් මේ දේශනාවන් පරිශීලනය කිරීමෙන් පුළුවන්කම ලැබෙනවා. ඉතින් ඒ නිසා මේවා පරිශීලනය කරලා, මේ පටිච්චසමුප්පාදය, පටිච්චසමුප්පන්න බව කියන එක අනාත්මව හෙතු එල දහමින් පුද්ගලභාවයෙන් තොරව තේරුම්ගන්න උත්සාහවත් වුණොත් තමයි මේ නියම ධර්මය අපට ලැබෙන්නේ.

ඉතින් ඒ නිසා මේ කොටස් ටික අදට අවසන් කරලා ඊළඟට අපට ඊළඟ වාරයේ දී මේකේ පද බෙදීම්, න්‍යායයන්, කතාකරනවා කියලා මම මතක්කරා. ඉතින් එතකොට අපට ඒකෙන් අපට මේ සුත්තනතභාෂ්‍යනිය කියන කොටස ඊළඟ වාරයේදී අවසන් කරන්න පුළුවන්. ඒ නිසා අද දවසේ දී දේශනාව අවසන් කරනවා. හැම දෙනාට ම මේ දේශනාව ඇසුරෙන් යම් ගැටළුවක් ප්‍රශ්නයක් හෝ තියෙනවා නම්, වෙනත් දහම් කරුණක් තියෙනවා නම් විමසන්න අවස්ථාව දීලා මගේ දේශනාව අවසන් කරනවා. හැම දෙනාට ම සම්මා සම්බුදු සරණ යි.

තෙරුවන් සරණ යි.

... **වහන්සේ:-** තෙරුවන් සරණයි අපේ ස්වාමීන් වහන්ස. මට තියෙන ප්‍රශ්නය තමයි, ඔබ වහන්සේ හවය දෙ ආකාරයකින් විස්තර කරා. කමී හවය හා උත්පත්ති හවය වශයෙන්. ඊට පස්සේ කමී හවයෙන් සම්මුති වශයෙන් ඇතිවන ජාතිය, ඊට පස්සේ ඒ ජාතිය නිසා ඇතිවෙන මරණය සම්බන්ධව විස්තර කරා ස්වාමීන් වහන්ස. එතකොට මේ අනික් හවය, ඒ කියන්නේ උත්පත්ති හවය. ඒ උත්පත්ති හවය නිසා ද ස්වාමීන් වහන්ස, ප්‍රවෘත්ති වශයෙන් ඇතිවන ජාතිය, ඒ කියන්නේ ඤාණික ජාතිය, සහ අර මේ මොහොතේ ඇතිවන ජාතිය සහ ඒ අරමුණුවල ඒ කියන්නේ හවයක් බාහිරෙන් අපි ඇතිකරගන්නේ ඒ අර උත්පත්ති හවය නිසා ද කියන එක පොඩ්ඩක් පැහැදිලි කරලා දෙන්න අපේ ස්වාමීන් වහන්ස, සමහරවිට මට ඒක වැරදියට තේරුණා ද දන්නේ නැහැ. මට මේ මේ දෙකේ වෙනස හොඳට තේරුම්ගන්න අවශ්‍ය හින්දා යි මේ ප්‍රශ්නය යොමු කරේ අපේ ස්වාමීන් වහන්ස.

ස්වාමීන් වහන්සේ:- ඔවු මම හිතන්නේ එතුමාට තියෙන ප්‍රශ්නය මේ හව පව්වයා ජාති කියන කොට එතැන දී හවය උත්පත්ති හවය, කමී හවය කියලා පෙන්නවා. එතකොට උත්පත්ති හවය කියලා එකක් මෙතැන සඳහන් වෙනවා. ඊට පස්සේ තවත් පැත්තකින් ජාතිය කියලා එකක් සඳහන්වෙනවා. සමහරවිට කෙනෙකුට මේ උත්පත්ති හවය හා ජාතිය කියන එක එක ම වගේ දෙයක් හැටියට පෙනෙන්න පුළුවන්. එහෙම වෙනවා. නමුත් මේ කාරණා දෙකක්. නමුත් මේ ජාතිය ම රේරුකානේ ස්වාමීන් වහන්සේ මේක පෙන්නන්නේ ජාතියේ ම යම් ප්‍රබේධයක් තමයි උත්පත්ති හවය. නමුත් ඒක විපාකයක් වශයෙන් පහළවෙලා නෙවෙයි. ඒ කමී හවයට අදාලව අපි කරපු උපාදානය නිසා ඇතිවෙව්වි කමීයට අනුව, හවය ඒ කමීය තුළ ම සකස්වෙලා

තියෙනවා. එතැන තමයි කම්භවය කියලා කිව්වේ. එතකොට
 එතැන භවය උප්පත්ති භවය කියලා කිව්වේ. උප්පත්ති භවය
 කියන එකෙන් අදහස් කරේ උප්පත්තිය. දැන් බුදුරජාණන්
 වහන්සේ, ඇතැම් වෙලාවලට ඇතැම් පුද්ගලයින් දිහා බලලා
 කියනවා, මේ පුද්ගලයා මරණින් මත්තේ අනිවායථියෙන් ම
 නිරයේ උපදිනවා කියලා. මේ පුද්ගලයා අනිවායථියෙන් ම
 දිව්‍ය ලෝකයේ උපදිනවා. මේ පුද්ගලයා මරණින් මත්තේ
 අනිවායථියෙන් ම අසවල් නිරයේ උපදිනවා කියලා
 සුනක්ඛත්ත වගේ අය පිළිබඳව බුදුරජාණන් වහන්සේ,
 දේවදත්ත ස්වාමීන් වහන්සේ හාමුදුරුවෝ පිළිබඳව හෙම
 දේශනා කරලා තියෙනවා. එතකොට ඒ පුද්ගලයා නැවත
 උපදින්නත් පෙර අසවල් තැන උපදිනවා කියන එක මේ
 පුද්ගලයාගේ සන්තානය තුළ නියමවෙලා තියෙනවා. අන්න
 ඒක නියමවුණේ මොකක් ද? තමන් කරපු කමියට අනුව යි.
 කමියට අනුව උප්පත්ති භවය තීරණයවෙලා තියෙනවා.
 එතකොට ඒක තමයි මෙතැන උප්පත්ති භවය කියලා
 කිව්වේ. උපදින තැන, කමියට අනුව සැකැසිවිටි අවස්ථාව. ඒ
 කමියට අනුව උප්පත්ති භවය සකස්වුණායින් පස්සේ ඒ
 කමියට අනුව ම යම් ඒ ස්කන්ධ ටික පහළවීම, හටගැනීම
 තමයි ජාතිය කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ, පෙන්වුවේ.
 එතකොට ඒ ජාතිය කියන එක අපට එක්ෂණිකව සන්තතිය
 වශයෙන් අපට පෙන්නන්න පුළුවන්. ජාතිය කියනකොට
 ස්කන්ධයන්ගේ ඒ ඒ අවස්ථාවේ ඒ හටගැනීමත් ජාතිය ම යි.
 එතකොට ඒ ජාතිය. හැබැයි ඒ සම්මුති වශයෙන් සත්ත්වයෙක්
 ඉපදුණා කියන තැනත් ජාතිය කියලා පෙන්නනවා. භවය
 කියන කොටත් බුදුරජාණන් වහන්සේ, මේ කතා දෙක ම,
 අපට පටිච්චසමුප්පාදයේ අභිධම්ම කොටස් කතාකරනවා නේ.
 ගොඩක් පැහැදිලි දේ. එතකොට එතැන උපාදාන පච්චයා

හවෙ කියනකොට එක් සිතක් තුළ මේක පෙන්නන්න පුළුවන් වෙලා තියෙනවා. එතකොට එක සිතකත් උපාදානය හා භවය කියන එක පේන්න තියනවා. දැන් අපි කියමුකො වකඩු විඤ්ඤාණ සිත ඉපදුණා කියලා. වකඩු විඤ්ඤාණ සිත උපදින අවස්ථාවේ මේ සිත විතරක් ගත්තොත් මෙතැන උපාදානය සහ භවය නැහැ. නමුත් භවය තියෙනවා. භවය කියන කාරණාව තියෙනවා. අපි උදාහරණයක් ගත්තොත්, අකුසල් සිතක් ගත්තොත් අකුසල් සිතේ උපාදාන පවචයා හවෙ කියන කාරණාව තියෙනවා හිත ඇතුළේ. උපාදානය කියන කාරණාව යෙදිලා තියෙනවා භවයේ. බුදුරජාණන් වහන්සේ, එතැන භවය හැටියට පෙන්නුවේ ඒ ඒ වේදනා ස්කන්ධයන්ගේ පහළවීම. සංඥා ස්කන්ධයාගේ පහළවීම යි. සංඛාර ස්කන්ධයාගේ පහළවීම තමයි භව ය. **භව පචචයා ජාති** කියනකොට ඒත් පෙන්නන්නේ ස්කන්ධයන්ගේ වේදනා ස්කන්ධය, සංඥා ස්කන්ධය, සංස්කාර ස්කන්ධය පහළවීම හැටියට පෙන්නනවා. මේ විදියට මේ ඤාණික භවය, ඤාණික ජාතිය දෙකේ ම පෙන්නන්න පුළුවන්. අපි කියපු අර භවය, උප්පත්ති භවය තුළත් එඤාණික උප්පත්ති භවයක් පෙන්නන්න පුළුවන්. ඒ වාගේ ම භව ප්‍රත්‍යයෙන් මේ ජාතිය තුළත් එඤාණික ජාතියක් පෙන්නන්නත් පුළුවන්. එහෙම පැහැදිලි වෙන්න ඇති. එතකොට මේ දෙකේ ම මේ ඤාණිකව උපදින උප්පත්ති භවයකුත්, ඤාණිකව තියෙන ජාතියකුත්, තියෙනවා. ඒ දෙක ම කියන්නේ ස්කන්ධයන්ගේ හටගැනීම කියලා යි. එතකොට යම් තැනක භවය, උප්පත්ති භවය ඤාණිකව නෙවෙයි. ඤාණිකව උප්පත්ති භවය තියෙනවා නම් කියන්න වෙන්නේ එතැන අර තමන්ගේ ඒ අදාල භවය තුළ සිතිවිලිවල පහළවීමට තමයි, එතැන ඒ කමිය වශයෙන් පහළවෙන්නේ. එතකොට මෙතැන නිකම්ම

සිත් නෙවෙයි. කමියට අනුකූලව කුසල කමී හෝ අකුසල කමී වශයෙන් පහළවෙන ස්කන්ධ ටිකට තමයි, එතැන තමයි උප්පත්ති භවය කියලා කිව්වේ. ඒ දෙක ම තියෙනවා. කමියත් තියෙනවා. උප්පත්ති භවයත් සකස්වෙලා තියෙනවා. මේක පටලවාගන්න එපා. එතකොට මොකද දැන් අපි අකුසල කමියක් කරොත්, ඒකට කියන්නේ කමිය කියන්නේ කමී භවය යි. එතකොට කමී ශක්තිය. ඒ කමියට අනුව ඒ අකුසල කමියට අනුව ඒ සිත තුළ ම තියෙනවා ඔහු උපදින තැන. ඔහු අනිවාය්‍යයෙන් ම උපදින්නේ කාම ලෝකයේ. අකුසල කමියක් නම් සතර අපායේ උපදිනවා. අන්න භවය. කාම භවය තුළ උපදින්නේ කියන එක තියෙනවා. ඒ කමියට අනුව, ඒ සන්නතිය සිඳුනායින් පස්සේ ඔහු ඒ මරණින් මත්තේ අර කියපු එකට අදාලව ම නිරයේ තැනක උපදින කොට, අන්න ජාතිය යි කියලා පෙන්නනවා. එතකොට මේ විදියට අපි පටලාගන්නේ නැතුව මේක අපි වශයෙන් දෙකක් තියෙනවා. නමුත් මේක අපට එක ම විදියට අර කියපු ආකාරයෙන් මේ ක්ෂණික භවයකුත්, ක්ෂණික ජාතියකුත් පෙන්නන්න පුළුවන්කම තියෙනවා. නමුත් අර විදියට වෙන් වෙන් වශයෙන් වෙන්කරලා අපි මේකේ අර්ථයත් තේරුම්ගන්නට ඕන. තෙරුවන් සරණ යි.

උත්තරණ මෙහෙණින් වහන්සේ :- තෙරුවන් සරණ යි. අපේ භාමුදුරුවනේ දැන් කෙනෙක් අකුසල කමී ගෙවමින් ඉන්නකොට ඒ කෙනාට නුවණක් පහළවෙලා, මගේ මේ පෙර අකුසල කමියක් තමයි මම ගෙවන්නේ කියලා එයාගේ කුසලය වධීනය කළොත් එයා ආය්‍යී මාර්ගීය වඩලා නිවන අරමුණු කරගෙන යනකොට එයාට පෙර කමීන් මතුවෙලා

එයාට ඒකට උදව්වෙන්න පුළුවන් නේ ද අපේ හාමුදුරුවනේ?
එහෙම අවස්ථා තියෙනවා ද අපේ හාමුදුරුවනේ?

ස්වාමීන් වහන්සේ:- ඒ කියන්නේ හොඳ පැත්තෙන් ද
කිව්වේ? නරක පැත්ත ගැන ද කිව්වේ?

ප්‍රශ්නකාරිය:- ඔහු දැන් පෙර අකුසල කමී ගෙවනකොට
එයාට මේක මේ පෙර අකුසලයක් මම මේ ගෙවන්නේ
කියලා එයාට නුවණ පහළවෙලා එයා කුසලය වැඩිකරගෙන
එයා බණ භාවනා පැත්තට යොමුවෙලා නිවන් මාර්ගයේ
යනකොට පෙර කුසල කමීත් පෙර ජීවිතවල කුසල කමීත්
එනවා ද කියන එක.

ස්වාමීන් වහන්සේ :- වෙන්න පුළුවන්. එහෙම ඒක ඒකාන්ත
වශයෙන් කියන්න බැහැ. නමුත් ඔහුගේ කුසල ප්‍රතිපදාව නිසා
කුසල කමී ම ඉදිරිපත්වෙන්න පුළුවන්කම තියෙනවා.
බොහෝවිට අර කියනවා නේ : කමියක් විපාක දෙන්න කමිය
ඉදිරිපත්වුනාට ම, තිබුනාට පමණක් බැහැ. ඒකට පරිසරයත්
අවශ්‍යවෙනවා. ඒ නිසා මම අර ඔයිට ඉස්සෙල්ලාත් සඳහන්
කරේ යම් කිසි කෙනෙක් ඔහුගේ අකුසලය ගෙවීම නිසා
කුසල් සිත් පහළවෙලා මේ ශාසනයේ පැවිදිවෙන්න සිත්
පහළවෙලා පැවිදිවෙනවා. එහෙම වුණහම ඒ කෙනාගේ ඒ
ප්‍රතිපදාව නිසා ම පැවිදි ජීවිතය නිසා ම ඇතැම් අකුසල
කමියන්ට විපාක තිබුණත් විපාක දෙන්න විදියක් නැහැ.
පරිසරය නැති නිසා. ඒ නිසා අන්න ඒ වාගේ මේ කුසල කමී
නිසා ඇතැම් වෙලාවට අකුසල කමී ඉදිරිපත්වෙන්නේ නැතුව,
පරිසරයත් එක්ක කුසලකමී ඉදිරිපත්වෙව් ඉස්මතුවෙව්, ඔහුට
හොඳ යහපත් විපාක දෙන්න පුළුවන්කම තියෙනවා. ඉතින්
එහෙම ඇතිබවක් තියෙනවා. නමුත් ඒක ඒකාන්තයෙන් අර
බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නාපු ආකාරයේ, මහාකමමවිභව්‍ය

සුත්‍රයට අනුව අපිට ඒකාන්ත වශයෙන් නෙවෙයි කියන්න ඕන. එහෙම වෙන්න පුළුවන්. නමුත් එයාට යම් විදියකින් බලවත් අකුසලයක් ඉදිරිපත්වෙලා අරකට බාධා වෙන්නත් පුළුවන්. හැබැයි අපි විද්‍යා භාවනා දී මේ දේවල් කිරීමෙන් බලාපොරොත්තුවෙන්නේ අපට ඒවා අර එන්න තියෙන විපාක නවත්වන එක නෙවෙයි. මොන විපාකය ආවත් හිත රැකගෙන, හිත ශක්තිමත් කරගෙන, හිත දුර්වල කරගන්නේ නැතුව, ඉදිරියට අපි කුසල් සිත රැකගෙන යන්න තමයි අපට භාවනාව හා මේ ධර්මය අපට උපකාර කරන්නේ. ඉතින් ඒ නිසා අපට මේ විපාකයන් අඩු වැඩි වීම මේ දේවල් ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් එන්න පුළුවන්. තෙරුවන් සරණ යි.

සුජිත් පීරිස් මහත්මයා:- ස්වාමීන් වහන්ස, පසුගිය වෙසක් සමය දින ඔබ වහන්සේ දේශනා කරපු ලොස් ඇන්ජලිස් දේශනාවේ ආත්ම දෘෂ්ඨිය ඉතාමත් මැනවින් පැහැදිලි කරලා දෙනවා. ස්වාමීන් වහන්ස, ඒ දේශනාව ඇහුවහම මට අස්මි මානය සහ මම වෙමි කියන එකත් නිකන් සමානකමත් තේරෙනවා වාගේ නිකන් දැනෙනවා. මට මේ ආත්ම දෘෂ්ඨිය කොහොමද අස්මි මානයත් එක්ක වෙනස් වෙන්නේ කොහොම ද කියලා, දෙක වෙන් වෙන් කරලා පැහැදිලි කරලා දෙන්න පුළුවන් ද ස්වාමීන් වහන්ස?

ස්වාමීන් වහන්සේ:- පුළුවන්. එතැන දී මානය හා දෘෂ්ඨිය කියන එක කෙලෙස් දෙක එකට තියෙන කෙනාට මේවා හරි අමාරුයි හොයාගන්න. ඔවුනොවුනට උපකාර කරමින් ඒවා බලවත් වෙන්න හේතු තියෙනවා. නමුත් ධර්මය දෙකක්. ඒ නිසා තමයි මේවා මාරි ඥාන දෙකකින් ප්‍රභාණය වෙන්නේ. ඉතින් එතකොට ආත්ම දෘෂ්ඨිය කියන එක ගත්තහම හේතු

එල දහම අවබෝධයක් නැතුව මේ තමන්ගේ වසඟයෙහි පවත්වන්න පුළුවන්. ‘භවයෙන් භවයට යන කෙනෙක් පුද්ගලයෙක් ඉන්නවා. මට ඕනෑ විදියට මේ දේවල් තියාගන්න පුළුවන්’ කියලා මේ විදියට තමන්ගේ වසඟයේ, මම කියන විදියට ඉන්න ඕන. මගේ වසඟයෙහි පවත්වාගෙන මම කැමැති විදියට තියෙන්න ඕන කියලා වගේ. මෙන්න මේ වාගේ අරමුණු පරාමිතිය කරන ආත්ම කියලා කියන්නේ, ආත්මයක් කියලා කියන්නේ තමන්ට උචිතතා ආකාරයට තියාගන්න පුළුවන් කියන අදහසක් දෘෂ්ඨියක් එනවා. එතකොට ඒක තමයි ආත්ම දෘෂ්ඨිය කියලා කියන්නේ. එතකොට ඒකේ තව ගොඩක් විස්තර තියෙනවා. මම සාමාන්‍යයෙන් කෙටි අදහසක් දෙන්නේ. වෙනස පිළිබඳව කියන්න.

එතකොට මානය කියලා කියන්නේ එහෙම තමන්ගේ වසඟයේ පවත්වන්න පුළුවන් සත්ත්වයෝ ඉන්නවා කියලා එහෙම අදහසක් නෙවෙයි. මැනීමක්. මාන්තය කියන්නේ මැනීම. උස් පහත් වශයෙන් මනින බව යි. මට වඩා අරයා හොඳයි හෝ නරකයි කියලා හෝ මම වෙමි. මේ මම. මට මේ මම අරයාට වඩා අපි මට මේ විදියට සලකන්න ඕන කියලා හරි, මැනීමෙන් අපි මේක ගන්නවා. එතකොට මාන්තය කියලා කියන්නේ ආන්න ඒ වගේ. මාන්තය කියන එකේ වචනයේ ම තියෙනවා මනින බවක්. එතකොට මැනීමත් එක්ක අපට දුක් දොම්නස් උපදිනවා. කෙලෙස් උපදින්න පුළුවන්. සමහරවිට අපි තැනකට ගියහම මේ මැනීම නිසා ම අපි බොහෝ අපහසුතාවයන්ට, දුකට පත්වෙනවා. අනිත් අය මට හරියට සැලකුවේ නැහැ. කතා කරේ නැහැ. ඇයි මට මෙහෙම කරේ? මම මේ දේවල් කරලාත්, මේ මේ විදියේ දේවල් කරනවා. මම මෙහෙම

බලාපොරොත්තු වෙනවා කියලා මෙන් මේ මැනීමි. අන්න
 ඒ මනින ස්වභාවය තමයි මාන්නය කියලා කියන්නේ. ඒ
 මැනීමත් එක්ක තියෙන කොට ද්වේශය එන්න පුළුවන්,
 ලෝභය එන්න පුළුවන්. දෘෂ්ටිය තියෙනවා නම් දෘෂ්ටිය
 එන්න පුළුවන්. දෘෂ්ටිය නැතිවුණත්, කඩ ඉන්න කියන්නේ,
 මේ දේවල් මගේ වසඟයේ පවත්වන්න පුළුවන්. භවයෙන්
 භවයට යන කෙනෙක් පුද්ගලයෙක් ඉන්නවා කියන අදහස
 කෙනෙක් තුළ නැතිවුණත්, මැනීම කියන කෙල්පය
 ඇතිවෙන්න පුළුවන්. මොකද, ඒ අදහසින් තොරවත්
 ඇතිවෙන්න පුළුවන් නිසා තමයි සෝවාන් පුද්ගලයාටත්
 මාන්නය කියන එක තියෙන්නේ. නමුත් මේ දෙක ම එක
 සමාන බවකින් යුක්ත නිසා. දැන් කෙනෙකුට මම කියලා
 මැනීමෙන් අරගෙන ඒ මම, මට ඕනෑ විදියට පවත්වන්න
 ඕනෑ කියලා දෘෂ්ටියකුත් ගන්නවා. එතකොට ඒක එකට ම
 වගේ යෙදිලා තියෙන්නේ. නමුත් මානය යි දෘෂ්ටිය යි
කවදාවත් දෙක එකට යෙදෙන්නේ නැහැ. නමුත් මේවා
 වේගයෙන් යෙදෙනකොට අපට ඒවා එක වගේ යි කියලා
 පෙනෙනවා. ඉතින් අන්න ඒ නිසා මේ අර කෙනෙකුට
 මානයෙන් යුක්ත දෘෂ්ටි ඇතිකර ගන්නත් පුළුවන් නිසා
 මේවාගේ වෙනස හොයන්න බැහැ. නමුත් කෙනෙකුට ඒ
 දෘෂ්ටිය නැතත් මැනීම කියන එක කරන්න පුළුවන්. ඉතින් ඒ
 නිසා ඒ මාන්නය කියන අර වගේ අපි උස් පහත් වශයෙන්
 මනින ස්වභාවය තමයි, දෘෂ්ටිය කියලා කියන්නේ හේතු ඵල
 නම්, මේ හේතු නිසා හටගෙන තියෙනවා කියන අදහසක්
 නැතුව මා විසින් කරපු දෙයක්, මට ඕනෑ විදියට මේවා
 පවත්වන්න පුළුවන් කියලා අන්න ඒ තමන්ගේ වසඟයේ
 පවතින, කාරකයෙක් පුද්ගලයෙක් ඉන්නවා කියන මෙන්

මේ අදහස තමයි දෘෂ්ඨිය කියලා කියන්නේ. තෙරුවන් සරණයි.

එඩ්වඩ් මහත්මයා :- තෙරුවන් සරණයි, ස්වාමීන් වහන්ස, අර ඔබ වහන්සේ දැන් දේශනා කරා කමමවිභව්‍ය සූත්‍රය, චූළ කමමවිභව්‍ය සූත්‍රය මහාකමමවිභව්‍ය සූත්‍රය. ඒ හැම දේකට ම පස්සේ මට නම් හිතූනා ස්වාමීන් වහන්ස, අර මම හැම වෙලේ ම කියන දෙයක් තමයි අර සතර සතිපට්ඨානයේ සිතේ සිහිය පවත්වන එක නෙවෙයි. සිහියෙන් සිතක් ඇතිකරගන්න එක වගේ කියන එක. මෙතැනත් පේනවා නේ ස්වාමීන් වහන්ස, මේ කමිය කියන එක අපි මේ ඒ කමියට අපි හිත තියලා මේ කමිය වෙන දෙයක් වෙන්න යි කියලා හිතන එක ඒක නෙවෙයි. මේ කමිය ඉක්මවා යන විදියට අර සිහිය පවත්වනවා වගේ, මෙතැනත් මේ කමිය ඉක්මවා යන ධර්මයක් ද ස්වාමීන් වහන්ස, බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළේ? අර ඒ කියන්න හේතුව තමයි දැන් අර රූප සමුදය සමුදයට කියනවා නේ අවිජ්ජා ප්‍රත්‍යයෙන් කමී ප්‍රත්‍යයෙන් තණ්හා ප්‍රත්‍යයෙන් ආහාර ප්‍රත්‍යයෙන් කියලා. එතකොට දැන් ආහාරයට තියෙන තණ්හාව නෙවෙයි ඇත්තට ම තණ්හාව නිසා ආහාර එනවා වගේ අපට මේ කමිය ගැනත් අපට එහෙම හිතන්න පුළුවන් ද ස්වාමීන් වහන්ස, ඒක අර ඉක්මවා යන විදියට?

ස්වාමීන් වහන්සේ:- ඔවු පුළුවන්. ඒ කියන්නේ, සම්මා දිට්ඨිය බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නුවා නේ. මේක කමීකෂය පිණිස පවතින දෙයක් කියලා. භවය ගැන අපි කතා කරනකොට ඇතැම් කමී තියෙනවා සුදු කමී - කුසල කමී. ඇතැම් කමී තියෙනවා කළු කමී - අකුසල කමී. ඇතැම් කමී තියෙනවා

කලු සුදු කමී. ඇතැම් කමී තියෙනවා කමීකෂය පිණිස පවතින
 කමී. එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දඹිනය තුළ කමීය
 ගෙවන්න පුළුවන් දඹිනයකුත් තියෙනවා. කමීය ඉක්මවා
 යන්න පුළුවන් දඹිනයකුත් තියෙනවා. ඒ නිසා මේ භව
 නිරෝධයෙන් නිවන පැනෙව්වේ අන්න ඒ නිසා. දැන් අපි
 කතා කරා. භවය කියන එක කමීය හැටියට. එතකොට භවය
 නිරුධකරන්න පුළුවන් කියලා කියන්නේ මේ කමීය
 නිරුධකරන්න පුළුවන්. කමීය විපාක දෙන එක නවත්වන්න
 පුළුවන්. ඉතින් ඒක අපට පුළුවන්කම තියෙනවා දඹිනයකින්
 කරන්න. ඉතින් ඒ නිසා ඒ පෙර කරපු අකුසලකමීයක්
 තියෙනවා නම්, ඒ අකුසලකමීය මේ ජීවිතයේ විපාක දිම හෝ
 නො දිම වෙන ම දෙයක්. නමුත් යම්කිසිකෙනෙකු දඹිනයක්
 උපදවාගත්තොත්, ප්‍රතිසන්ධි වශයෙන් විපාක දෙන්න යම් කමී
 ශක්තියක් සකස්වෙනවා නම්, ඒ සියලු කමී ශක්තින්
 සහමුලින් ම නැතිකරලා, යටපත්කරලා, දාන්න පුළුවන්කම
 තියෙනවා. ඒක පැහැදිලිව, මම ඔය දේශනා කිහිපයකදී ම
 ප්‍රකාශ කළා ඇත්තට ම මේ ධර්මයේ වටිනාකම තීරණය
 වෙන්නෙත්, අපි මේ ජීවිතයේ කරපු නොයෙක් අකුසල්
 තියෙනවා, සතර අපායේ උපදින්න හේතු සකස්වෙන. ඒ සිත්
 ඒ විදියට බලවත්වෙනවා. භාවනාවක් කරායින් පස්සේ ඒ
 භාවනාව තුළින් ඒ සිත් නැවත නැවත පහළවෙලා එන්න
 පුළුවන්. අන්න ඒ සිත් පහළවෙලා එන එන හැම
 අවස්ථාවෙම ඒ තුළ බැසගෙන තියෙන අවිද්‍යාව අයින්
 කරලා, විද්‍යාව උපදවාගත්තොත්, ඒ අරමුණ තුළ තියෙන
 අධික බැඳීමක් ඇලීමක් උපාදානයක් තියෙනවා නම්, ඒක
 අයින් කරන්න අයින් කරන්න අර කමී ශක්තිය තමයි
 අයින්වෙලා යන්නේ. එතකොට ඒ අපි කෙලින් ම අකුසල
 කමීයක් එනවා නම් ඒ අකුසල කමීයට බලපෑමක් කරලා

තියෙන්නේ දඬිනයක් තුළින්. ඉතින් ඒ විදියේ හැකියාවක් මේ ධර්මය තුළ පැහැදිලිව තියෙනවා කියලා මතක්කරන්න පුළුවන්. තෙරුවන් සරණ යි.

නැවත ප්‍රශ්නකරු:- ඔවු එතකොට ස්වාමීන් වහන්ස, මේ දැන් අපි සාමාන්‍ය ජීවිතයේ දී දැන් අපි අපි දකිනවා නේ මේ ධර්මය යන ක්‍රමේට මේක මේ මට නිකං හිතෙන දෙයක් නිකං සාකැස්ටික් විදියට අපට හිතෙනවා නේ මේ ධර්මයේ යන්නේ නැති, ඒ කියන්නේ ඔය අරක්කු විකුණන, ඒ කට්ටියට කිසිම මේ අප්පෙටි එකක් නෑ. හොඳට සැපෙන් ජීවිතය ගෙතියනවා. හැබැයි මේ ධර්මයට ආපු මනුස්සයාට එදා ඉඳන් පහර වදිනවා. ඒක නිකම් අර අකුසල කම් නිකං මේ අහක යන ඒවා ඇවිල්ලා පලදෙනවා. අන්න ඒ වාගේ දෙයක් අපි කොහොම ද ස්වාමීන් වහන්ස මේ සාමාන්‍යයෙන් ජීවිතයේ මේ අපට පැත්තට ම කොච්චර මේ ධර්මය ගියත් ස්වාමීන් වහන්ස, පොඩි කළකිරීමක් තියෙනවා නේ. ඒ වාගේ දෙයක් අපි කොහොම ද මේ දකින්නේ ස්වාමීන් වහන්ස?

ස්වාමීන් වහන්සේ:- ඒක කාරණා දෙකක් මත පෞද්ගලිකව මට වැටහෙන ආකාරයට තමයි ඇත්තට ම හොඳ දේ කරනකොට අපට ඒකට විරුධව කය බාධා කරනවා. හැබැයි ඒක වෙන්නට පුළුවන් එකක්. ඒක මනුෂ්‍ය ලෝකය තුළත් තියෙනවා. සමහරවිට එහෙම අපි දියුණුවෙනකොට ඒකට අකුල් හෙලලා රක්‍ෂාව, රැකිරක්‍ෂා ගත්තත් ඒකේ තුළ අපි දියුණු වෙන්න ගියොත් ඒ කායභාලය තුළ ඇතුළේ ඉන්න අය පවා මේකට අකුල් හෙලලා මේක වළක්වන්න හදන අය ඉන්නවා. ඒ වාගේ ම තමයි බොහෝ විට මේ කුසල කම්යන් කරන කොට මේ කුසල කම්යන්ට අකැමැති, කුසල බලය නිසා යම් අයට ඒ පුද්ගලයාට සමීපවෙන්න, බලපෑම් කරන්න බැරිවෙනකොට ඒකෙන් දුච්ඡ කරන්න හදන සත්ත්ව

කොටසුන් ඉන්නවා. ඉතින් ඒ නිසා ඒ කාලයේ ඉඳන් අපට පෙනෙන්න තිබුණ එකක් මේ මාර බලවේග කියන්නේ. ඒ මාර බලවේග කියනවා ක්ලේශ මාර, මව්වු මාර, ආදී නොයෙක් ආකාරයෙන් ඉදිරිපත්වෙන්න පුළුවන්. කෙලෙස් වශයෙනුත් මාරයෝ කියලා අපට පෙන්නලා තියෙනවා. හැබැයි බුදුරජාණන් වහන්සේට පවා බාධා කරපු, ශ්‍රාවකයන්ට පවා බාධා කරපු ඇතැම් මාර පිරිස හිටියා. ඒ කියන්නේ මීට අකැමැති පිරිස්. ඉතින් එහෙම බාධකත් අපට එන්න පුළුවන්.

ඊළඟ පැත්ත තමයි අපි මේ කුසල් කරනකොට අකුසල් කරපු කෙනාට තමන් අකුසලය කරාට ඒක පෙනෙන්නේ නැහැ. හිතට වෙහෙසක් නැහැ. කෙනෙක් බැන්නාට එයා ඉතින් හිත විසිරිලා ඒ ඇතුළේ ඉන්න කෙනාට ඒ බැණීම කියන එක එව්වර දැනෙන්නේ නැහැ. නමුත් ඒකෙන් වෙන්වෙලා පිරිසිදුව ඉන්න කෙනාට අර වාගේ දේවල් එනකොට හොඳට ඒක දැනෙනවා. හරියට පිරිසිදු වස්ත්‍රයකට පොඩි කුණු පැල්ලමක් වැටුණත් ඒක පෙනෙන්න වගේ අපිරිසිදු වස්ත්‍රයකට ඒක වැටුනාට පෙනෙන්නේ නැහැ. ගණනකට යන්නේ නෑ වගේ, පිරිසිදු වස්ත්‍රයකට වැටෙනකොට ඒක පැහැදිලිව පෙනෙනවා වාගේ අපගේ සිත් ටික ටික පිරිසිදුවෙන්න පිරිසිදුවෙන්න අර අපට පැමිණෙන බාධකය පෙනෙන්න ගන්නවා. පෙනෙනවා වැඩිකමට අතෙත්ට එනකොට හිතෙන්න පුළුවන් මට දැන් බාධක වැඩියි කියලා. එහෙම බවකුත් එන්න පුළුවන්. හැබැයි බාධක වැඩි නෙවෙයි. දැන් බාධක තමන්ට පෙනෙනවා. දැන් ඔබ භාවනා කරන අයට ගොඩක් තියෙනවා. සමහර අය කියනවා දැන් මට වැඩිපුර තරහා යනවා කියලා. නැහැ. සමහරවිට ඒක තරහා යනවා නෙවෙයි. දැන් අර වෙනදා වාගේම තරහා ආපු එක දැන් පෙනෙනවා. පෙනෙන නිසා එයාට හිතෙනවා දැන්

තරහා වැඩි කියලා. ඉතින් අන්න එහෙම ස්වභාවයකුත් එන්න පුළුවන්. ඒ වාගේ ම අපට මේකට බාධක පැති මාර ධර්ම වශයෙන් ඒ කාලයේ ඉඳන් තිබුණ නිසා මේ බාධක එන්න පුළුවන්. හැබැයි ඉතින් ඒ බාධක කාටත් ආවා. ඉතින් මේ හැම බාධකයක් ම ඉන්ද්‍රිය ධර්මයක් දියුණුකරගැනීමට උපකාර කරගන්න පුළුවන් බව බෝසත් වින්තාවේ, බුදුරජාණන් වහන්සේ හැම වෙලාවේ ම පාරමී පුරනකොට බාධක පාරමී බවට හරවාගත්තා. ඉතින් ඒ නිසා ඇත්තට ම ඒ මේ බාධක එන්න එන්න අපි ඒවායින් නො සැලී, ඒ නිසා අපි සතිය, ප්‍රඥාව, වීර්යය, අධිෂ්ඨානය, කරුණාව, මෛත්‍රිය, මේවාට ඉදිරිපත්කරගත්තහම අවිචරම පරමී ශක්තිය බලගැන්විලා බාධකයේ දී අපි නො සැලී ඉන්න පුරුදු වෙනවා. ඉතින් ඒ නිසා අපට කරන්න තියෙන්නේ ඒක තමයි. බාධකයේ දී ඒ විදියට මුහුණ දෙන එක බාධකය එන්න පුළුවන්. ඒත් එන්න පුළුවන් ක්‍රම ආකාර අරක තමයි. ඒ කියන්නේ ඒක වැටුහෙන්න පුළුවන් වැඩිපුර. අනිත් එක බාධකය එන්න පුළුවන්, සමහරවිට ඒ අකුසල කම්ම ඉදිරිපත්වෙන්න පුළුවන්. නො වෙන්න පුළුවන්. මේවා විවිධව තියෙනවා. ඉතින් අර කමම විභ්‍යාස සූත්‍රයට අනුව අපි තේරුම්ගන්න ඕන ඒක මේ මම භාවනා කරන්න ආපු නිසා මේක ආවා නෙවෙයි. එහෙම ගන්න හොඳ නැහැ. සමහරවිට මේක කරගෙන යනකොට අර තමන් සසරේ කරපු අකුසල කම්මයක් ඉදිරිපත්වෙන්න පුළුවන්. ඉදිරිපත්වෙලා මේකට බාධාවෙන් පුළුවන් කියලා එහෙම ධර්මතාවයක් කමම විභ්‍යාස සූත්‍රයේ දී බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා වදාලා. ඉතින් ඒ නිසා අපි විවිධ කම් කරපු අය. ඒ වාගේ දේවල් ඒ කාලය තුළත් වෙන්න පුළුවන්. ඉතින් ඇතැම් කෙනෙක් නරක ම කරාට එයාට ඉතින් අර හොඳ දෙයක් විපාක

දෙන්න පුළුවන්කම තියෙනවා. ඉතින් බොහෝවිට අර නරක සාමාන්‍ය නරක පැත්තක ඉඳලා හොඳ පැත්තට එනකොට, එනකොට එයාට දැන් ඔන්න අර නරකට හිටියාට වඩා හොඳ වෙන්න වෙන්න හදනකොට බාධක එන ඇතැම් අවස්ථාත් තියෙනවා. බොහෝ අයට ඉතින් ඒ වාගේ දෙයක් තමයි මෙතැන බොහෝවිට ප්‍රශ්නයක් වෙන්නේ. ඒකේදී අපට සලකන්න පුළුවන් අර වගේ ම. හොඳ දෙයක් කරන කොට ඒකෙන් වළකන පිරිස් ඉන්න පුළුවන්. නො පෙනෙන බලවේග තියෙන්න පුළුවන්. ඒවා නිසා මේක වෙන්න පුළුවන්. අපිත් එතැන දී සලකන්නේ, නෑ ඒ බාධකය ඕන නම් මගේ රූපකයට කරයි. අවිද්‍යාව ඇතිවුණොත් ඒ නිසා මම පරදියි. නමුත් මේ ධර්මය තුළින් පුළුවන්කම තියෙනවා, කොයි බාධකය ආවත්, තව කෙනෙකුට පුළුවන්කමක් නැහැ මගේ හිතට බාධාකරන්න. මගේ හිත වෙනස්වෙනවා නම් වෙනස් වෙන්නේ මගේ දූවිලකම නිසා යි කියලා කළකාගෙන, ඒවාගේ ම ඒ බාධකය තුළ දී ඉන්ද්‍රිය ධර්මයක් දියුණුකරගන්න මම ඒක උපකාරකරගන්නවා කියලා ඉදිරියට යනකොට අපේ සිත් සතන් ශක්තිමත් වෙන්න වෙන්න මේවා ටික ටික ගෙවිලා යන්න පුළුවන්. තෙරුවන් සරණ යි.

සුඡ් මහත්මිය :- (අපැහැදිලි යි) තෙරුවන් සරණ යි ස්වාමීන් වහන්ස, ස්වාමීන් වහන්ස, මේ මම මේ කියන්න යන්නේ මේ ස්වාමීන් වහන්සේ මුලින් දේශනා කරපු අර ඥාන වැඩ පිළිවෙලක් තියෙනවා නේ. ඒ ඥානවලින් පරිච්ඡේද ඥානය තමයි අපට මුලින් දැනගන්න ඕනෑ ඥානය වශයෙන් ගන්නේ. ඒ නිසා මේ දැනගන්න නම් මේ නාමරූප පරිච්ඡේද ඥානය අපි අවබෝධ කරගන්න ඕනෑ. ඒකෙන් වෙන

විශේෂයෙන් ම රූපය වෙන්කරලා දැනගැනීම තමයි විශේෂ ... වෙන්නේ. ඒකට මේ රූපයට දැන් අපි මේ ගොඩක් වසඟවෙලා තියෙන්නේ මේ ආශ්‍රව, කෙලෙස් සෑම දෙයක් ම අපි ගන්නේ මේ රූපය මුල්වෙලා. ඒ කියන්නේ ... නිසා. ඒකට මේ ... ක්‍රමය තමයි යම් විදියක දැන් වැඩ පිළිවෙල ඒකට රූපය කියන්නේ මේ වණ්ණරූපය නෙවෙයි. මේ අපි සත්ත්ව ශරීරය ගන්නකොට ඒ රූපය දැන් යථා තත්ත්වය දැනගන්න දැන් මේ සක්මන් භාවනාව කියන භාවනාව ඉතා වැදගත් බව මට ... මොකද මම ටික කාලයක් ඇතුලේ සක්මන් භාවනාව කළ නිසා. රූපය ඇත්තට ම දැන් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරලා තියෙනවා මේ රූපය විසිඅටකට බෙදා දක්වලා තියෙන්නේ. එතකොට ඒ විසිඅට වැදැරුම් රූපය වෙන් වෙන් වශයෙන් අපි ඒකේ ක්‍රියාකාරිත්වය දැනගන්න ඕන. විසිඅටක් කිව්වහම ... ඒ විසිඅට ගෙඩිය පිටින් අරගෙන හරියන්නේ නැහැ. ඒක වෙන වෙන වශයෙන් දැනගත්තහම මේ සක්මන් භාවනාව කිරීමෙන් ඒකට ලොකු ගොඩාක් අවබෝධයක් එනවා. එතකොට සක්මන් භාවනාවක් වශයෙන් අදත් මම මේ කියන්නේ පොදුවේ. දැන් සක්මන් භාවනාව කරනවාට නම් ඒ සක්මන් භාවනාව දැන් අපි යම්කිසි සක්මනක් තියෙනවා නම් එතැන ඒ සක්මන් කරන අවස්ථාවට පැමිණිලා, මුලින් ම අපි ඒ සක්මනේ හිටගෙන ස්වාමීන් වහන්සේ කිව්වා වාගේ හිස සිට දෙපතුල දක්වා මේ හිත සිහිය යවනවා. හිත ... සිහිය හිත පවත්වාගන්න විරිය අරන් යටි පතුල දක්වා හිත යොදවලා දැන් මුලින් ම කරන දෙයක් තියෙනවා. අපි මුලින් ම පිරිය යුත්තේ දැන් එක කකුලකට මුලු ශරීරයේ බර දෙන්න ඕන. එක කකුලකට ... බරක් දුන්නොත් සමහරවිට කිලෝ හැටහැත්තෑව බරක් වෙන්න පුළුවන්. මේ ශරීරයේ මුලු

බර ම එක කකුලකට දිලා තමයි අනිත් කකුල ඔසවන්න
 තියෙන්නේ. ඒක දැන් සිහිය ... යනකොට ඒක තේරෙනවා
 අනිත් කකුල ඔසොවන්න නම් අර මුලු බරම අනිත් කකුලට
 අපි දිය ... මුලින් ම. එතකොට ඒ සම්බන්ධය යෙදෙන
 චේතනාවත්, එතැන ඇතිවන්නා වූ චිත්තකිරිය වායෝ ධාතුව
 තමයි එතැන ඇතිවෙන්නේ. ඒ නිසා එය ඔසොවලා ඒක
 ඉදිරියට යවනවා. ඉදිරියට යවලා නැවත පහත්කරලා ඒ
 කකුල නැවත ආයෙ පොළොවට තද කරලා, නැවත අනිත්
 කකුල ඔසොවන්න ඕන. එතකොට ඒ විදියට දැන් මේ අපි
 ටික වේලාවක් කරනකොට මේ සාමාන්‍යයෙන් පැය බාගයක්
 හමාරක් කරගෙන යනකොට මේ තේරෙනවා මෙතැන මේ
 ක්‍රියාවලිය කොහොම ද මේ රූප විසිඅටේ ... අර විසිඅට
 වැදෑරුම් අර මුලින් කියපු රූප විසිඅටවැදෑරුම් රූපය මේකට
 උපයෝගීවෙන්නේ කියලා. දැන් අපි සිහිය නැතුව යනකොට
 මේ අපි යනවා, මම යනවා, මම ඉන්නවා කියලා නේ
 හිතාගෙන ඉන්නේ. දැන් මෙතැන දී මේ ... දැන් කවුරුවත්
 කෙනෙක්වත් තමන් යනවාටත් නෙවෙයි. කියලා
 වැටහෙනවා. වැටහිලා අතන අර මුලින් ම උතුසමුට්ඨාන
 චිත්ත ප්‍රත්‍යයෙන් ඇතිවන උතුසමුට්ඨාන මේ තියෙන රූපය
 මුල්වෙලා මේ චිත්තකිරියවායෝධාතුවෙන් උපකාරකය
 ලැබිලා අර ඒ ඒ දේ ඒක ඇතිවෙලා, දැන් මේ යැවීම ආදී
 දේවල් පෙනෙනවා. ඒ චිත්තකිරියවායෝධාතුවෙන් ... මුල්
 වෙනවා. ඒ වුනාට මේ චිත්තකිරියවායෝධාතුවේ උපකාරකය
 නැතිනම් ඇත්ත වශයෙන් ම කියනවා නම් අපට ඔය
 කකුලකින් එහාට මෙහාට වනලා ඔසවන්න බැරිවෙනවා නේ.
 එතකොට මෙතැන තවත් තියෙනවා රූප කොටසක් මේ අර
 විඤ්ඤත්ති රූප ... ගත්තු රූපවල අර ලහුකා මුදුකා
 කම්මඤ්ඤා කියන ඒ රූප තුනත් මෙතැන විශේෂයෙන්

බලපානවා. මොකද, ලහුතා රූපයයි, මුදුතා රූපය යි, කම්මඤ්ඤතා රූපය යි නැතිනම් මේ සැහැල්ලුව මෘදුව එතකොට ශරීරයේ කම්ඤ්ඤභාවය ඇතිවෙන්න මේ රූපයන්ගේ විශේෂ උපකාරයක් තියෙනවා. එතකොට මේවා මේ උපකාරයක් තියෙනවා. එතකොට මේ සියලුම දේවල් මේ තමන් යනවා කරනවා කියන තැන නෙවෙයි මෙතැන වෙන්නේ. මෙතැන මේ ප්‍රත්‍ය ස්වභාවය සමූහයක් කියලා තේරෙනවා. එතකොට මේ මට ... රූපය කම් චිත්ත සෘතු ආහාර ප්‍රත්‍යයෙන් හටගත්තු රූපය, රූපය පවත්වාගෙන යන්න මේ ඇතිවෙන මේ කම් චිත්ත අවිජ්ජා තණ්හා කම් ආහාර කියන මේ ප්‍රත්‍යයෙන් හටගත්තු රූපය කම් චිත්ත ආහාර කියන ප්‍රත්‍යභාවය නිසා අපි පවතින්නත් වුණා. වෙන දෙයක් නෙවෙයි ... වැටහෙනවා. එතකොට මේ අපි මේ සමථ විද්ධිතා භාවනාව කිරීමේ දී ස්වාමීන් වහන්ස මට එක දෙයක් ඒකට ටිකක් දික් ... කියන්න ඕනෑ ... මේක අපි විද්ධිතා භාවනාවට කරන්නේ වැඩියම මේ සමථ විද්ධිතා භාවනාව කිරීමෙන් ලොකු දෙයක් ඇතිවෙනවා. විශේෂයෙන් මේ සක්මන් භවනාවට මේ රූපය පිළිබඳව අර නාම පරිච්ඡේද ඥානයේ කියපු වැඩ පිළිවෙලේ රූපය පිළිබඳ වෙනම ... දැනගන්න. (ප්‍රශ්නය අපැහැදිලි යි)

ස්වාමීන් වහන්සේ:- ඔවු. ඒක හොඳයි හොඳ අත්දැකීමක් මතක් කරේ. ඉතින් ඒක සක්මන් භාවනාව තුළින් මම ඔයට ඉස්සෙල්ලාත් මතක්කරලා තිබුණා. මේ නාමරූප ප්‍රකට කරගන්න පුළුවන්. මොකද අරමුණු හොඳට ඕලාරිකව ප්‍රකටවෙන අවස්ථාවක්. මොකද, ථීනමිඨය ආදි මේ දේවල් ඇතිවෙන්නෙත් නෑ. කාය විඤ්ඤාණයට හිත තියාගෙන මේ සතර මහා ධාතු ප්‍රකටකරගැනීමට හා ඒ දේවල්වල ඇතිවෙලා නැතිවෙලා යන බව පැහැදිලිව, ප්‍රකටව, දකින්න පුළුවන්කම

තියෙනවා. ඉතින් ඒ දැකීමත් එක්ක ඒක හේතු එල දහමට අනාත්මව ගලපා ගත්තහම මේ සක්මන් භාවනාව තුළින් ම නාමරූප පරිච්ඡේදඤාණය මතුකරගෙන, ප්‍රත්‍යාපරිග්ගහඤාණය මතුකර ගත්තහම සම්මා දිට්ඨිය සම්පූර්ණකරගන්න බොහෝ උපකාරවන බව තමයි ඒ භාවනා අත් දැකීමකින් මතක්කරේ. එහෙම තමයි ඉතින් ඒ නිසා ඇතැම් අයට ඔය පයඝීඩික භාවනාවේ ඉඳලා වාචිවෙලා භාවනා කරනකොට ඒක හිත වැඩෙන්නේ නැහැ නේ. නිදිමත එනවා මේ වගේ තියෙන අයට ඒ වාගේ ම ඕනෑම හිත විසිරිලා කලබල වෙච්ච වෙලා තියෙන අවස්ථාවක පවා සංසුන් කරගන්න මේ සක්මන් භාවනාව ගොඩාක් උපකාරවෙනවා. ඉතින් ඒ නිසා ඒවාගේ ඉතින් ප්‍රායෝගිකව යොදාගැනීම ගොඩාක් ප්‍රයෝජනවත් වෙනවා අපේ හිත හදාගැනීමට මූලික සිත සකස්කරගැනීමට මේ සක්මන් භාවනාව ඉතාමත්ම වටිනා ආසනයක්. භාවනාක්‍රමයක් කියන එක මමත් නිතර මතක්කරලා තියෙනවා. තෙරුවන් සරණ යි.

නැවත ප්‍රශ්නකරු:- ... අර ... රූපයත් නාමඛේජ රූපයත් දෙකක් ද? ඒක මේ දෙක එකට සම්ප්‍රයුක්ත ධර්මයක් ද කියන එක දැනගන්න දැන් ... ඒකභාව පරියාපන්න ... මරණං කියන එක කියන්නේ ... කියන එක නේ. එතකොට ඒක නාම ... රූප ... ඒකත් දැනගන්න වටිනවා ස්වාමීන් වහන්ස.

ස්වාමීන් වහන්සේ:- ඒක ඉතින් කාමලෝකයේ දී ජීවිතින්ද්‍රියත් උපච්ඡේදො කියන එක දෙක ම තමයි කාමලෝකය අයිතිවන ස්කන්ධ පහක් තියෙන සත්ත්වයන්ගේ නාම ජීවිතේන්ද්‍රිය, රූප ජීවිතේන්ද්‍රිය කියන දෙකේ ම විනාශය තමයි පෙන්නන්නේ. නමුත් අරූපලෝකවල ගත්තහම නාම ජීවිතේන්ද්‍රිය පමණයි ජීවිතේන්ද්‍රිය උපච්ඡේදො ජීවිතේන්ද්‍රියක් උපච්ඡේදො කියන එක ස්කන්ධ හතරක් තියෙන අරූප

ලෝකවල නාමජීවිතින්ද්‍රියයාගේ බිඳීමත්, ඒ වාගේ ම ස්කන්ධ පහක් තියෙන රූපලෝක හා කාමලෝකවල නාම ජීවිතේන්ද්‍රිය හා රූප ජීවිතේන්ද්‍රිය කියන දෙකේ ම ඒ බිඳීම තමයි එතැන පෙන්නලා තියෙන්නේ.

ඉඤ්ඤා ජයකොඩි මහත්මිය:- තෙරුවන් සරණ යි ස්වාමීන් වහන්ස. ස්වාමීන් වහන්ස, මේ දැන් මේ ජාතිය කියන තැන දී ඕපපාතිකව පහළවීමේ දී හටගන්නා කමිය මේවාගේ මොකක් වෙනවා ද? ඒ කියන්නේ කුසල කමියක් වෙන්න ඕනෑ නේ ද? ස්වාමීන් වහන්ස,

ස්වාමීන් වහන්සේ :- නෑ එහෙම නැහැ. ඒ කියන්නේ ඕපපාතිකව කියන එක කුසලය අකුසලය දෙකට ම පහළවෙනවා. ඇතැම් අයට, දැන් අපි ගත්තොත් ප්‍රේතයන් ගත්තහම, භූත, ප්‍රේත, සත්ත්වයෝ නිරි සත්ත්වයෝ ගත්තහම එයාලා ඕපපාතිකව, හැබැයි අකුසලය තනිකර. නමුත් මේ දිව්‍යලෝක වගේ ගත්තහම ඇතැම් මනුෂ්‍යයෝ පහළවෙනවා. ඒ කුසල් විදියට යි පහළවෙන්නේ.

නැවත ප්‍රශ්නයක් :- ස්වාමීන් වහන්ස, මට මේ තව පොඩි ප්‍රශ්නයක් තියෙනවා. පඤ්චවිධඤ්ඤායා මණ්ඩලය. පොඩ්ඩක් පැහැදිලිකරලා දෙන්න.

ස්වාමීන් වහන්සේ:- පඤ්චවිධ ඤ්ඤායා මණ්ඩලය ඒකෙ දී සංඛාර, විකාර, ලක්ඛණ, පඤ්ඤාප්ති, නිබ්බාන කියලා තමයි පහ තිබෙන්නේ. සංඛාර විකාර ලක්ඛණ පඤ්ඤාප්ති නිබ්බාන. එතකොට එතැන දී අපි ඒක පැහැදිලි කර ගන්නවා බුදුරජාණන් වහන්සේ පඤ්චවිධ ඤ්ඤායා මණ්ඩලය කියලා කිව්වොත් ඒ කියන්නේ ඤ්ඤායා කියලා කියන්නේ

දැනගන්නවා. දැනගන්න තියෙනවා නම් ඔය පහ තමයි තියෙන්නේ. සංඛාරයක් තියෙනවා. මොනවාද ඒ සංඛාර? අපට ගත්තොත් සියලුම සංඛත ධර්මයන්, සියලුම සංඛත ධර්මයන් තමයි සංඛාර හැටියට පෙන්නන්නේ. එතකොට ඒ සංඛාරය විකාර වෙනවා. නොයෙක් ප්‍රත්‍යභාවය නිසා විකාරවෙන්න පුළුවන්. එතකොට ඒ විකාරවීම සංඛාර විකාර වෙනවා. එතකොට සංඛාර විකාර ලක්ෂණ. එතකොට ඒ සංඛාරය විකාර වෙනකොට ලක්ෂණය වෙනස් වෙනවා. වෙන ලක්ෂණයක් ගන්නවා. ඒ වෙන ලක්ෂණයට සංඛාර විකාර ලක්ෂණ පඤ්ඤප්ති. ඒකට යම් නමක් පනවනවා. ඒ වාගේ ම, ඔය ටික තමයි ලෝකය තුළ දැනගන්න තියෙන දේවල්. ඊට පස්සේ ලොකෝත්තර වශයෙන් නිබ්බාන කියන එක, මේ සියලු සංස්කාරයන්ගේ නිවීම කියන එක. ඒ කියන්නේ ඔය පහ තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේ අවබෝධකරගත්තේ. ධර්මය පහක් ලෝකය තුළ මෙන් මේ විදියට ලෝකයේ සංඛාර කියලා යමක් තියෙනවා. සංඛාර ප්‍රත්‍ය, විරුධ ප්‍රත්‍ය නිසා හෝ ප්‍රත්‍යයන්ගේ නානාත්වය නිසා විකාරභාවයට පත්වෙනකොට, ඒක වෙන ලක්ෂණයක් ගන්නවා. ඒකට වෙන පඤ්ඤප්තියක් තියෙනවා. ඒක ලෝකය තුළ දැනගැනීම යි. ඊට පස්සේ නිබ්බාන කියන එකට ලොකෝත්තර යි. උදාහරණයක් වශයෙන් කිව්වොත් අපි මැටි ටිකක් ගත්තොත් මේක සංඛාරයක්. එතකොට ඒ සංඛත ධර්මයක්. එතකොට සංඛාරය විකාරවෙනවා කියලා කියන්නේ අපි මැටි ටිකෙන් අපි මොනවා හරි නිමාණයක් කරනවා. අපි කියමු පුවිචලා හරි, මොනවාහරි කරලා අන්න සංඛාරය විකාරවුණා. එතකොට මැටි ටික අපි කියමු පෝච්චියක් හදුවා කියලා. පෝච්චියක් හදනකොට ඔන්න සංඛාරයක් තිබුණා. ඒක විකාර වුණා. වෙන ලක්ෂණයක්

ගත්තා. දැන් මැටි නෙවෙයි ඒක පෝච්චියක්. එතකොට ඒ වෙන ලක්ෂණයක් ගන්නකොට වෙන පඤ්ඤප්තියක්. මුලින් අරකට කියන්නේ මැටිගොඩ දැන් කියන්නේ පෝච්චිය කියලා. එතකොට සංඛාරය විකාර වුණා. විකාරය නිසා ලක්ෂණයක් වුණා. ලක්ෂණයට පඤ්ඤප්තියක් දුන්නා. ඕක තමයි ලෝකය තුළ සිටුවෙන සිද්ධාන්තය, බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නුවේ. බුදු කෙනෙක් ඔය ටික තමයි ලෝකය ඇතුළේ සිද්ධාන්තය වශයෙන් දැනගත්තේ. ඊට පස්සේ ලෝකෝත්තර. මේ සියල්ලන්ගේ ම නිවීම කියන යමක් තියෙනවා කියන, එහෙම සත්‍යයක් තියෙනවා කියලා මේ පහ බුදුරජාණන් වහන්සේ සවිඥා ඥානයක් සමග අවබෝධ කරගත්තා කියන එක තමයි එතැන දී ඒ පඤ්චවිධ ඤෙය්‍ය මණ්ඩලයෙන් පෙන්න්නේ.

=====

විශාඛා මහත්මිය :- තෙරුවන් සරණ යි, ස්වාමීන් වහන්ස, මේ අනුශය කෙලෙස් ගැන මේ ටිකක් වැඩිපුර දැනගන්න කැමැති යි. ඒවා නැතිකරන ඵදිනෙදා ජීවිතයේ දී ... කරන විදිය මේ සතරසතිපට්ඨානයෙන් වගේ කොච්චර දුරට වඩන්න ඕන ද කියලා වගේ පොඩ්ඩක් ඒ කරුණ ... ස්වාමීන් වහන්ස.

ස්වාමීන් වහන්සේ:- ඔවු ඒක මම පෝයට පස්සේ දේශනාවක් කරන්න හිතාගෙන ඉන්නවා. ඒකටත් මම බොහෝවිට ඒක කතාකරන්න හිතාගෙන ඉන්නවා. මේ මාසයේ ම විසිහයවෙනිදා. නමුත් මම ඔය අනුශය පිළිබඳව වාර කීපයක විතර කතාකරා ඒ පිළිබඳව. ඒකෙදී මතක්කරේ මම අනුශය කෙලෙස් කියන දේවල් අවිද්‍යාව මත අපි අරමුණු ගන්නා ආකාරය අනුව ඒවා පරිශුද්ධානවීම හා

තැන්පත්වීම වෙනවා. දැන් අපි යම් අරමුණක් ගන්නකොට ඒ අරමුණ නිත්‍ය වශයෙන් ආත්ම වශයෙන් ගත්තොත් නිත්‍ය යි ආත්ම යි කියලා ගත්තොත් ඒක තුළ, ඒක ඉදිරිපත්වෙලා නැවත කෙලෙස් උපදින්න පුළුවන් බවක්, රාග ද්වේශ මෝහ ඇතිවෙන්න පුළුවන් බවක් අර නිත්‍යයි ආත්ම යි කියලා ගැනීම මත නිමිණය වෙනවා. එතකොට ඒකට කියන්නේ අපි අනුශය තැන්පත්වෙනවා කියලා යි. අනුශය තැන්පත්වෙනවා කියන එකෙන් අදහස් කරේ පසු කලෙක ඒ අරමුණ හෝ ඒ හා සමාන දෙයක් අපට සම්මුඛවෙනකොට අර මුලින් ගත්තු, දැඩිව නිත්‍ය යි ආත්ම යි කියලා ගත්තු බව නිසා ඒ වගේ දෙයක් පස්සේ එනකොට අර දෙක ගැටගහලා අපි රාග ද්වේශ මෝහ ඇතිවෙනවා. ඒ මොහොතේ ඇතිවෙන එකට කියනවා අපි පරිශුද්ධාන කියලා, කෙලෙස් විනික්කම අවස්ථාව කියලා. අර අරමුණ ගන්න අවස්ථාවේ අපි අරමුණක් දැඩිව ගත්තා, නිත්‍ය යි ආත්ම යි කියලා ගැනීම නිසා පසු කලෙක ඒක නැවත සිහිවෙන්න පුළුවන් බව, ඒක සිහිවෙලා නැවත අපට රාග ද්වේශ මෝහ ඇතිවෙන්න පුළුවන් බව කියන එක ඒකට කියන්නේ අනුශය කියලා යි. එතකොට මේ දෙක, අපි අවිද්‍යාව නිසා තණ්හාව නිසා සකස්වෙනවා කියන එක බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වනවා. එතකොට විදගීනා ඤාණ තුළින් පෙන්වන්නේ ඒ විදගීනා ඥානයෙන් අර ආත්ම යි නිත්‍ය යි කියලා ගත්තු බව අයින් කරන්න පුළුවන්කම තියෙනවා. මොකද, ඒක අපි අවිද්‍යාවෙන් ගත්ත නිසා නැතිකරන්න පුළුවන්. අන්න එහෙම නැතිකරන්න නැතිකරන්න එයාගේ අර නැවත නැවත විපාක දීලා රාග ද්වේශ මෝහ ඇතිකරන්න පුළුවන් හැකියාව තමයි දුච්චවෙන්නේ. ඉතින් ඒ නිසා, ඒ නිසා අනුශය ශක්තිය දුච්චවෙනවා කියනවා. ඒ වාගේ ම ඒ නිසා උපදින්න පුළුවන්

කෙලෙස් දුච්ඡ වෙනවා කියනවා. ඒක මම කතාකරේ විදහිනාවෙන් කරන්න පුළුවන් මට්ටමක් තියෙනවා. ඒ තමයි ඒ අපි මේ ජීවිතයේ නිත්‍ය යි ආත්ම යි වශයෙන් ගත්ත දේවල් නැතිකරන්න පුළුවන්, යටපත් කරන්න පුළුවන්. ගෙවා දාන්න පුළුවන්. නමුත් අපි සන්තානයේ පවත්වාගෙන ආපු යම් සන්තාන අනුශාසක තියෙනවා නම් ඒක අනුශාසක කියන එක මාගී ඥානයක් පහළවෙනකම් පසුපස ඇවිල්ලා කුමණ හරි වෙලාවක ඉදිරිපත්වෙනවා. ඒකත් මාගී ඥානයකින් නැතිකරන්න පුළුවන්. නමුත් ඊට මෙහා අපි හුරුපුරුදු කරපු දේවල් විදහිනා ඥානයෙන් දුරු කරන්න පුළුවන් කියන එක මම මේ කිහිප වතාවක් මතක්කරා. ඉතින් මේ ඊළඟ සැරෙත් මම මතක් කරන්න හිතාගෙන ඉන්නවා. ඒක ගොඩක් වැදගත් නිසා. ඉතින් ඒක තමයි මෙතැන දී විශේෂයෙන් මතක් කරන්න තියෙන්නේ මේ විදහිනා ඥාන තුළින්, භාවනා වැඩ පිළිවෙළ තුළින් ඒ අනුශාසක කෙලෙස් නැතිකරනවා කියන එක සම්බන්ධයෙන්. තෙරුවන් සරණ යි.

ප්‍රශ්න කරු:- එතකොට අපි සිහිය නැති හැම තිස්සේ ම අපි මේ අනුශාසක එකතුකර කර තමයි ඉන්නේ.

ස්වාමීන් වහන්සේ:- ඔවු ඔවු. තේරුම්ගන්න ඕන. තෙරුවන් සරණ යි.

එඩ්වඩ් මහත්මිය:- තෙරුවන් සරණ යි ස්වාමීන් වහන්ස, අපි දැන් කට්ටියගේ තියෙනවා පොඩි මේ මට ඇහෙනවා ස්වාමීන් වහන්ස, මේ දහිනය දැකලා, මේ සබ්බාසව සූත්‍රයේ ඉස්සරහට අරගෙන දහිනය දැකලා මේ මාගීයේ යන්න ඕන කියන එක සබ්බාසව සූත්‍රය ඉස්සරහට අරගෙන කියන කොට්ඨාශයක් අප අතරේ ඉන්නවා. ඒ වාගේ ම තවත්

කට්ටියක් ඉන්නවා මේ ආලාරකාලාම, උද්දකාරාමපුත්ත වාගේ ඒ සමාධියක් ඇතිකරගෙන, ඒ කියන්නේ සමාධිය වඩලා, හිත යම් භාවනාවක යොදලා, මේක දකින්න කියන කට්ටියකුත් ඉන්නවා. මේ දෙගොල්ලා අයතර යම් යම් මේ මේ දෘෂ්ටි මතවාද යනවා කියලාත් තේරෙනවා. මේ ගැන ස්වාමීන් වහන්සේ යම් අදහසක් ප්‍රකාශ කරන්න. මට තේරෙන විදියට මේ දෙකේ ම, මට දැනට තේරෙන විදියට මේ දෙකේ ම වැරද්දක් නෑ වගේ කියලා තමයි මට හිතෙන්නේ. ඒ වුනාට මේ දෙක අර නිකම් ක්ලැශ් වෙනවා එකට. ඒ ගැන යම් අදහසක් ප්‍රකාශකරනවා නම් බොහොම පින් ස්වාමීන් වහන්ස,

ස්වාමීන් වහන්සේ:- ඒකෙදී බුදුදහමට අනුව ගත්තහම මේක අපට කතාකරන්න වෙන්නේ අවබෝධකරගැනීම කියන එකට අදාලව යි. කෙනෙකුට ධර්මය අපි අහගන්න ධර්මය අවබෝධය කරා යන ගමනේ දී, කෙනෙකුට අවබෝධය සඳහා දඹ්නය ම ඉදිරිපත්කරගෙන ඒක අවබෝධකරගන්න උත්සාහවත්වෙන්න පුළුවන්. තව කෙනෙකුට ඒ දැනගත්තු දේ අවබෝධකරගන්න - **ජානනො එස්සනො** - ඒ දැනගත්තු දේ දකින්න කෙනෙකුට සමාධියක් ලබලා, සමාධියක් උපකාරකරගෙන, ඒ සමාධියේ උපකාරයෙන් ඒක දකින්න පුළුවන්කම තියෙනවා. මේකට අපි කියන්නේ විදභිනායානික, සමථයානික කියලා. මේ දෙකෙන් ම එයා අවබෝධය කරා තමයි යන්නේ. හැබැයි එක කාරණාවක් තියෙනවා. එයා දඹ්නය මුල්කරගත්තේ වේවා, සමාධිය මුල්කරගත්තේ වේවා, තමන්ට අවබෝධ කරගන්න, හැබැයි දඹ්නය කියන එක සුතමය ඥානයෙන් හැමෝම අහගන්න ඕන. අහගෙන ඉවරවෙලා අහගත්තු දේ දැනගැනීමට යි අර ප්‍රතිපදා ටික තියෙන්නේ. නමුත් හැමෝම කළ යුතු එකක් තමයි සම්මා

දිට්ඨිය, බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නාපු සම්මාදිට්ඨිය පරිඡ්ඡාර, සම්මාදිට්ඨිය ඇතිවෙන්න පරිඡ්ඡාර හැටියට එන්නේ පරතෝඝෝශය හා යෝනිසෝමනසිකාරය යි. පරතෝඝෝශය අනිවායථියෙන් අවශ්‍ය යි. ඒක ඒ කියන්නේ සම්මාදිට්ඨිය නිවැරදි කළාණ මිත්‍රයෙකුගෙන් අහගෙන, තමන් ඒක ඉස්සරම තේරුම් අරගෙන එහෙම කෙනාටයි සිල් රකින්න තියෙන්නේ. එහෙම කෙනාට යි සමාධිය. එහෙම කෙනාට යි භාවනාව තියෙන්නේ. ශීල-සමාධි-ප්‍රඥා මේ ටික අයිති වෙන්නේ සම්මා දිට්ඨිය ලැබුණු කෙනාට යි. ඒ නිසා නේ කරුණය මෙත්ත සූත්‍රයේ වුනත් පෙන්නන්නේ, **දිට්ඨිඤ්ච අනුපගමම සීලවා දසසනෙන සම්පන්නො** - දෘෂ්ඨියකට නො පැමිණ දඹිනයකින් යුක්ත සිල්වත් කෙනාට තමයි කාමයන්ගෙන් අයින්වෙලා, ගභීයකට නො පැමිණෙන තත්ත්වයට පත්වෙන්න පුළුවන් වෙන්නේ. ඉතින් ඒ නිසා මේ දැන් ඒ කාලයේ හිටපු ආලාරකාලාම, උද්දකාරාමපුත්‍ර යි, ඇතැම් අයගේ ශාස්තෘවරුන්ගේ දෘෂ්ඨියක් තිබුණා හිත සමාධිමත් කරගත්තහම මේක පෙනෙනවා කියලා. ඉතින් ඒ පාදක සූත්‍රත් අපේ පෙළ දහමේ තියෙනවා **සමාහිතො හික්ඛු යථා ධීතං පාජනාති** - තියෙනවා සමාධිමත් වුණහම ඇත්ත ඇතිහැටියේ දකිනවා කියලා. හැබැයි හිත සමාධිමත්වුණහම දකින්න ඇත්තක් අහගෙන තියෙන්න ඕන. එහෙම නැතුව මේ හිත සමාධිමත් කරගත්තා කියලා සමාධිමත් වෙච්චි පමණකින් තමන් අහගත්තේ නැති සත්‍යයක් අවබෝධ වෙනවා නම්, එහෙනම් ඇත්තට ම ඒ ආලාරකාලාම, උද්දකාරාමපුත්ත ආදී මේ අයටත් ඒ අවබෝධය එන්න ඕන. නමුත් එයාලා සමාධියන්ගෙන් කෙළවරවල්වලට ගියා. නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතන පවා ඇතැම් අය ගියා. ආකිඤ්චඤ්ඤායතන ආදී මේ තත්ත්වවලට. හැබැයි එයාලාට

මේ දඬුන්ගේ ලෝකෝත්තර මාගීය අවබෝධවූණේ නැත්තේ එයාලාට පරතෝක්ෂයකින් ඒ සම්මා දිට්ඨිය ඒ බුදු කෙනෙකුගෙන් අහපු නැති නිසා යි. අහගත්තේ නැහැ. ඒ නිසා කුමන දේ කරන්න ගියත් සම්මා දිට්ඨිය අපි අහගත් දේ යි. ඉතින් අහගන්න යන ගමනේ අපි භාවනාකරනවා කියන එක එයට අදාළ යි. මේකෙන් අදහස් කරේ සම්මා දිට්ඨිය අපි අහගන්න ඉස්සෙල්ලා භාවනා කරන්න හොඳ නෑ කියන එක නෙවෙයි. මෙමිත්‍රී භාවනාව, බුදුගුණ භාවනාව ආදී මේ භාවනා, පිළිකුල් භාවනාව ආදී මේ යම් යම් ප්‍රමාණවලින් අපට නිවැරදි සම්මා දිට්ඨිය අවබෝධවෙන්න පෙරත් අපි ඒවා කරා. ඒකේ වරදක් නැහැ. නමුත් මාගීඥානයක්, ඵලයක් උපදවාගන්න නම් එයා හොඳට සුතමය ඥානයෙන් අහගත්තු කෙනාට යි දකින්න පුළුවන්. ඒකයි දැන් **ජානනො අහං හික්ඛවෙ එසසනො** - දන්න කෙනාට යි දකින්න පුළුවන් වෙන්නේ. නො දන්න කෙනාට දකින්න පුළුවන් දෙන්න යි ඉන්නේ. ඒ තමයි ලොවුතුරා බුදුරජාණන් වහන්සේ සහ පසේ බුදුරජාණන් වහන්සේ. මේ දෙනම වහන්සේලාට, මේ උතුමන් වහන්සේලාට තව කෙනෙකුගෙන් අහගන්න අවශ්‍ය නැහැ. ඒක තමන් පුරාගෙන ආපු පාරමී ශක්තිය අනුව තමන්ට ම ස්වයම්භූඥානයෙන් අවබෝධවෙනවා. අතින් හැර, සැරියුත් මුගලන් ආදී අග්‍රශ්‍රාවකයන් වහන්සේලාට පවා තව කෙනෙකුගෙන් සම්මා දිට්ඨිය පිළිබඳව අහගෙන තමයි මාගී ඵල ලබන්න පුළුවන්. ඉතින් ඒ නිසා ඒක අපි පැහැදිලිව තේරුම්ගන්න ඕනේ. ඒ නිසා නිවන් දකින්න නම් ඉස්සරෝ ම නිවැරදි සම්මා දිට්ඨිය අහගන්න ඕන. ඒකයි මාගීයේත් මුලින් ම සම්මා දිට්ඨිය තියෙන්නේ. ඒ නිසායි සම්මා දිට්ඨි කියලා ඒ මේ අහගන්න වැඩ පිළිවෙල තමයි ඒ මාගීයේ සම්මා දිට්ඨි, සම්මා සංකප්ප, ආදිය තියෙන්නේ. එතකොට ඒ

අභගන්ත එක යි. හැබැයි කරගන්න යනකොට කරනකොට අපට කෙනෙකුට පුළුවන් ඒ අභගන්ත දේ අවබෝධ කරගන්න. මුලින් සමාධිය වඩලා, හොඳට ධ්‍යානයක් දක්වා ගිහිල්ලා ඊට පස්සේ දර්ශනය යොමුකරගෙන දකින්න. තව කෙනෙකුට ධ්‍යාන දක්වා නො ගිහිත් යම් ප්‍රමාණයකට සමථය කරලා පුළුවන්. ඇතැම් කෙනෙක් එහෙම නැහැ. ශුෂ්ඛ විදශීය අය විදශීයායානික අය සමාධියක් නැතුව විදශීයාවේ ඒ ගන්නා දේ ම කමටහණක් වශයෙන් යොදාගෙන උත්සාහවත් වෙනවා. එහෙම කෙනාටත්, දකින්න පුළුවන්. ඒක තමන් දකින්න යන ගමණක්. ඒ නිසා ඒ දෙක පැහැදිලිව අපි වෙන්කරගන්න ඕන. තෙරුවන් සරණ යි.

ප්‍රශ්නයක් :- ස්වාමීන් වහන්ස, මට පොඩි ප්‍රශ්නයක් තියෙනවා ස්වාමීන් වහන්ස, ඔබ වහන්සේ අර මහාකමමච්ඡිකාස සූත්‍රයේ සඳහන් කරපු අවස්ථාවේ දී, එතැනත් කුසලය මැඩලන අකුසලකම් කියනකොට එතැන ඇත්තට ම මැඩපවත්වනවා ද ස්වාමීන් වහන්ස, නැතිනම් යටපත්වීමක් ද සිඬවෙන්නේ?

ස්වාමීන් වහන්සේ:- ඔවු. යටපත්වීමක්.

ප්‍රශ්නයක්:- ස්වාමීන් වහන්ස, තවත් පොඩි ප්‍රශ්නයක් තියෙනවා ස්වාමීන් වහන්ස, සමහර විට අද දේශනාවට අදාළ නැතිවන්න පුළුවන්. ස්වාමීන් වහන්ස, දැන් උපාදාන පච්චයා භවො කියනකොට එතැන දැන් උපාදානය කියන එක වෛතසිකයක් වගේ අපි දකින්නේ නැහැ නේ ද ස්වාමීන් වහන්ස, වෛතසික පනස් දෙකකින් ...

ස්වාමීන් වහන්සේ:- ධර්ම වශයෙන් පෙන්නන්න පුළුවන්. චෛතසික පණස්දෙකේ. උපාදාන කිව්වහම හතරක් තියෙනවා නේ. කාමඋපාදාන, දිට්ඨි උපාදාන, අත්තවාද උපාදාන, සීලබ්බත උපාදාන. කාම උපාදානය ධර්ම වශයෙන්, චෛතසිකයක් වශයෙන් ගත්තොත් ලෝභය. ලෝභය නැත්නම් ඒක දිට්ඨි උපාදානය කියන දිට්ඨි චෛතසිකය යි. එතකොට ඒ දිට්ඨි චෛතසිකය ම තමයි අත්තවාද උපාදානය, සීලබ්බත උපාදානය වශයෙනුත් ඒ නියෝජනය වෙන්නේත් දිට්ඨි චෛතසිකයම යි. එතකොට මේ සතර උපාදානය ධර්ම වශයෙන්, මේ චෛතසික වශයෙන්, දෙකක් තියෙනවා ලෝභය හා දිට්ඨිය. ඔය දෙක තමයි ධර්ම වශයෙන් තියෙන්නේ.

ජයරාණි මහත්මිය :- අවසරයි ස්වාමීන් වහන්ස, අර ඉස්සෙල්ලා එක මහත්මයෙක් ප්‍රශ්නයක් ඇහුවා නේ අර උත්පත්ති භවය යි, කම් භවය යි උත්පත්ති භවය යි. එතකොට ස්වාමීන් වහන්සේ සඳහන් කරා නේ ජාතියේ ප්‍රභේදයක් තමයි උප්පත්ති භවය කියලා. ඉතින් ඒකෙන් තේරුම්ගන්නේ දැන්, උප්පත්ති භවය කියනකොට කාමභව, රූපභව, අරූපභව කියනවා නේ. ඉතින් ඒවාවල ජාතිය ඇතිවන එක ද ඒකෙන් තේරුම්ගන්න ඕන ස්වාමීන් වහන්ස?

ස්වාමීන් වහන්සේ:- ඔවු දැන් භවය කියන කාමභව, රූපභව, අරූපභව කියලා භවය කියනකොට ඒ භවයක ස්වභාවයට අනුකූලව ස්කන්ධ වශයෙන් යම් භූමියක පහළවීමක් ඉපදීමක්, සත්ත්වයන්ගේ හටගැනීම තමයි ජාතිය කියලා කියන්නේ. එතකොට ඒ ජාතිය අර භවයට අනුරූපව ම තමයි ලැබෙන්නේ.

ප්‍රශ්නකරු:- හැබැයි එතකොට දැන් කමී හවය හේතුවෙනවා ද මේ මේවා කමීහවය කොහොමත් හේතුවෙන්න ඕන නේ මේ වාගේ උප්පත්ති හවය ලබන්න.

ස්වාමීන් වහන්සේ :- ඔවු. එතැන කමී හවය ම තමයි. දැන් ජාතිය වෙනකොට ජාතිය කියනකොට ම කියන්නේ ජාතියට ප්‍රත්‍යාවෙන්නේ හව දෙකෙන් කමී හවය කියලා. කමීහව පව්වයා ජාති. නමුත් මේ කමීය ඇතුළේ, අපට මේ කමීය ඇතුළේ හවය කොටස් කරන්න පුළුවන්. දැන් අකුසල කමීයක් නම්, ඒක අකුසල කමීය ඔය හවය දාන්න පුළුවන් කාමහවය ඇතුළට. එතකොට කමීය වශයෙන් අකුසලය ම තමයි. අකුසලය කියන එක ගොඩකට දැම්මහම කොහෙද තියෙන්නේ කාමහවය නමැති උප්පත්තිහවය හැටියට පෙන්නන ඒ උප්පත්ති හවය ඇතුළේ තමයි ඒක තියෙන්නේ. ඉතින් ඒ නිසා ඒකට අනුරූපව ම තමයි ජාතිය වෙන්නේ. ඒ නිසා යි මේ දෙක ම එක ම ප්‍රභේදයක් කියලා අදහස්කළේ ඒකට අනුරූපව ලැබෙන නිසා යි. ඉතින් නමුත් මේ කමී හවය, උප්පත්ති හවය කියන දෙකේ ම නියෝජනය වෙන්නේ තමන් කරපු කමීය යි. ඒ කමීය බෙදන්න පුළුවන් හව වශයෙන්. අපි කියමු කෙනෙක් කමීයක් කරනවා, කුසල කමීයක්. ඒක ධ්‍යානයක්. ප්‍රථමධ්‍යානය. ඒක කුසලකමීයක්. දැන් මේ කුසලකමීය දාන්නේ කොහොට ද? රූපහවයට යි. අන්න ඒ වාගේ එතකොට ඒකට අනුව ජාතිය වෙනකොට එයා රූපාවචර ලෝකයේ ගිහිල්ලා උපදිනවා. අන්න ජාතිය.

තෙරුවන් සරණ යි.

පොද්ගලිකව මට වැටහෙන ආකාරයට තමයි ඇත්තට ම හොඳ දේ කරනකොට අපට ඒකට විරුධව කය බාධා කරනවා. හැබැයි ඒක වෙන්නට පුළුවන් එකක්. ඒක මනුෂ්‍ය ලෝකය තුළත් තියෙනවා. සමහරවිට එහෙම අපි දියුණුවෙනකොට ඒකට අකුල් හෙළලා රක්‍ෂාව, රැකිරික්‍ෂා ගත්තත් ඒකේ තුළ අපි දියුණු වෙන්න ගියොත් ඒ කායභීලය තුළ ඇතුළේ ඉන්න අය පවා මේකට අකුල් හෙළලා මේක වළක්වන්න හදන අය ඉන්නවා.

ඒ වාගේ ම තමයි බොහෝ විට මේ කුසල කමියන් කරන කොට මේ කුසල කමියන්ට අකැමැති, කුසල බලය නිසා යම් අයට ඒ පුද්ගලයාට සමීපවෙන්න, බලපෑම් කරන්න බැරිවෙනකොට ඒකෙන් දුච්ඡ කරන්න හදන සත්ත්ව කොටසක් ඉන්නවා. ඉතින් ඒ නිසා ඒ කාලයේ ඉඳන් අපට පෙනෙන්න තිබුණ එකක් මේ මාර බලවේග කියන්නේ. ඒ මාර බලවේග කියනවා ක්ලේශ මාර, මව්වු මාර, ආදී නොයෙක් ආකාරයෙන් ඉදිරිපත්වෙන්න පුළුවන්. කෙලෙස් වශයෙනුත් මාරයෝ කියලා අපට පෙනෙනවා තියෙනවා. හැබැයි බුදුරජාණන් වහන්සේට පවා බාධා කරපු, ශ්‍රාවකයන්ට පවා බාධා කරපු ඇතැම් මාර පිරිස හිටියා. ඒ කියන්නේ මීට අකැමැති පිරිස්. ඉතින් එහෙම බාධකත් අපට එන්න පුළුවන්.